

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ İŞİĞINDA ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURULA İLİŞKİN İLKELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

*(Evaluation of the Principles regarding General Meetings in Joint-Stock
Companies in the light of Corporate Governance Principles)*

**Dr. Öğr. Üyesi Semih Sırrı ÖZDEMİR¹
Elanur TAMER²**

ÖZ

Temel olarak kamuyu aydınlatma ve şeffaflık, hesap verilebilirlik, sorumluluk ve eşitlik esaslarına dayanan kurumsal yönetim ilkeleri, şirket yönetimi ve menfaat sahipleri arasında dürüstlük ve şeffaflık yaklaşımına dayalı bir yönetimi esas alır. Bu sayede, özellikle halka açık anonim şirketlerde çoğunluk karşısında azınlık pay sahiplerinin de şirket yönetim ve faaliyetlerinde etkili olması amaçlanmaktadır. Bu çalışmada, genel kurul toplantılara ilişkin ana ilkelerin ve bağlantılı kurumsal yönetim ilkelerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Yönetim İlkeleri, Genel Kurul, Pay Sahipleri Demokrasisi, Çoğunluk Pay Sahipleri, Azınlık Pay Sahipleri

ABSTRACT

Corporate governance principles, based on the principles of disclosure and transparency, accountability, responsibility and equality, predicates on a governance that relies on honesty and transparency approach between management and stakeholders. By this means, especially in publicly held joint-stock companies, it is aimed that the minority shareholders be also efficient in corporation's management and business compared to the majority. In this study, it is aimed to analyse the main principles regarding general meetings and related corporate governance principles.

Keywords: Corporate Governance Principles, General Meeting, Shareholder Democracy, Majority Shareholders, Minority Shareholders

- 1 Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, semihozdemir@hacettepe.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0467-1517
- 2 Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Öğrencisi, tamerelanur@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8315-6996

GİRİŞ

Kurumsal yönetim ilkeleri, şirketin yönetimini elinde bulunduranlar ile pay sahiplerinin farklılaşması ihtimalinden hareketle, şirket yönetimine ve faaliyetlerine tüm pay sahiplerinin olabilecek en etkin şekilde katılımının temin edilmesini amaçlar. Halka açık anonim şirketlerde, pay sahiplerinin sayıca fazlalığı şirketin ihtiyacı olan sermayenin sağlanmasını kolaylaştırır da; pay sahiplerinin önemli kısmının şirket karar alma mekanizması üzerindeki (pay sahipliğinin dağınık ve küçük orantılı yapısından doğan) etkisizliği ile pay sahipliği haklarına ilişkin yeterli bilgiye sahip olmama ve bunları kullanma konusunda isteksiz bulunma ihtimalleri bir arada değerlendirildiğinde, güç boşluğu sorununun kapsamı açık bir şekilde tespit edilebilmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Genel Gerekeçesi'nde de bu duruma, "...genel kurulun birinci çetin sorunu güç boşluğudur" ifadesiyle işaret edilmektedir. İlgisiz pay sahipleri karşısındaki, "küçük ancak kararlı bir azlık" olarak nitelenen kişilerin şirketin tamamında egemen olması ihtimaline de vurgu yapan Gerekeçe karşısında, 6102 sayılı Kanun ile bu hususta getirilen bir dizi düzenlemenin amacı da tespit edilebilmektedir. Anılan sorun ve ilgili çözüm yollarıyla yakından ilgili olan kurumsal yönetim ilkelerinin, bu yöndeki düzenlemelerin teorik arka planında etki taşıdığı ileri sürülmesi mümkündür.

Türk Ticaret Kanunu, Kurumsal Yönetim İlkeleri Tebliği ve OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri çerçevesinde ana hatlarıyla şeffaflık, âdillik (hakkaniyet/eşitlik/dürüstlük), sorumluluk ve hesap verilebilirlik olarak ifade edilebilecek olan bu ilkeler, anonim şirket genel kurullarında güç boşluğunu azaltmayı ve pay sahipleri demokrasisinin uygulanmasını temin etmeyi amaçlamaktadır.

Pay sahipliğinden doğan hakların kullanılması açısından taşıdığı işlev nedeniyle, anılan ilkelerin genel kurulla da yoğun bir ilişki içinde olduğu açıktır. 6102 sayılı Kanun'da genel kurulu çağrıya, toplantının yapılmasına, karar nisaplarına, pay sahiplerinin temsiline ve oy hakkına ilişkin usul ve esasların, pay sahiplerinin karar alma mekanizmasına etkin bir şekilde katılımının sağlanması, ilgili konular hakkında bilgilendirilmesi ile şirket karar alma sürecinin öngörülebilir ve şeffaf bir yapıda yürütülmesi amaçlarını yansıttığı görülmektedir.

Özellikle Anglo-Amerikan hukuk öğretisi tarafından üzerinde yoğun bir şekilde durulan bir sorun olarak, pay sahiplerinin şirket yönetiminde veya yönetim karşısında etkisizleşmesi, kendisini Türk şirketler hukuku uygulamasında da belirli ölçüde göstermektedir. Öğretide anılan

durumun, şirketin uzman yöneticilerinin bu konudaki olası gayretlerinden kaynaklanabileceği gibi, buna pay sahibinin şirkete yalnızca hisse piyasa değeri odaklı yaklaşması, ilgisizliği, konu hakkındaki teknik bilgilere yeterince sahip olmaması veya düşük pay oranı nedeniyle, çabasının şahsına maddi getirisinin sınırlı düzeyde kalacağı endişesinin neden olabileceği belirtilmektedir.

Sözü edilen ihtimallerin mümkün olduğunca önüne geçilmesi açısından, elektronik genel kurul toplantıları ve temsil sistemlerinin önemli bir işlev taşıdığı savunulabilir. Eşit işlem, hakların sakınarak kullanılması, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık ile gündeme bağlılık ilkelerinin de pay sahiplerinin genel kurula etkin bir şekilde katılımına katkı sunduğu görülmektedir.

Anılan kapsamda, çalışmanın öncelikli amacı genel kurulun toplanması ve karar alması süreci açısından öne çıkan, çoğunluk, eşit işlem, hakların sakınarak kullanılması, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık ile gündeme bağlılık ilkelerinin incelenmesidir. Bu çerçevede, yapılan değerlendirme konuya ilişkin Türk hukukundaki düzenlemelerin yanı sıra, anılan ilkelerin kurumsal yönetim açısından taşıdıkları işlevin, ilgili teorik tartışmaların ve karşılaştırmalı hukuk açısından öne çıkan uygulamaların da üzerinde durulmasını hedeflemektedir.

I. KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ

A. Kurumsal Yönetim Kavramı ve Tarihsel Gelişimi

Bilim ve teknolojinin hızla ilerlemesi, çoğu alanda olduğu gibi ekonomiyi de etkilemiş ve özel sektörün piyasalardaki gücünün artması, uluslararası yatırımların güçlenmesi gibi olgularla birlikte anonim şirketlerin sosyal, politik ve özellikle iktisadî hayattaki gücü artış göstermiştir. Ancak bu güçlenme beraberinde, uzmanlığa dayalı bir yönetime olan ihtiyacı da ortaya çıkarmıştır. Hatta, anonim şirketlerin yönetim sürecindeki eksiklikler, dünya çapında etkili olan mali krizlerin nedenleri arasında gösterilmiştir³. Piyasalarda art arda yaşanan bu ekonomi skandalları⁴

3 Kurumsal yönetim felsefesinin tarihçesi hakkında ayrıntılı8 bilgi için bkz. PASLI, A., **Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi-Corporate Governance**, İstanbul, 2004, s.6 vd.; EMİNOĞLU, C., **Türk Ticaret Kanunu'nda Kurumsal Yönetim (Corporate Governance)**, Ankara, 2014, s.5. vd.; ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, İstanbul, 2014, N.521b.

4 Enron (ABD), Worldcom (ABD), Parmalat (İtalya), Ahold (Hollanda), Kanebo (Japonya) gibi dünya çapında etkiler oluşturan skandallar, şirket denetiminin güvenilirliğine olan piyasa güvenini önemli ölçüde sarsmıştır. Özellikle 2001 yılında meydana gelen Enron Skandalı'nı takiben, 2002 yılında yasalanan Sarbane's Oxley Kanunu'nun temel amaçlarından birisi de bu kapsamdaki ihlalleri önlemektir. Bkz. PETTET, B., **Company Law** (Second Edition), London 2005, s.55.

anonim ortaklıklar açısından mevcut kural ve buna bağlı yaptırımların etkinliğinin sorgulanmasına yol açmış ve yeni bir düzenleme anlayışı içine girilmesinin savunulması ile sıklıkla karşılaşılmaya başlanmıştır⁵.

Anonim ortaklığın yönetimi, şirketin paylarının maliki olan, dolayısıyla öğretilerde ekonomik anlamda şirketin orantısız olarak maliki durumunda buldukları savunulan pay sahiplerine değil⁶, pay sahipleri tarafından genel kurulda seçilen yönetim kurulu üyelerine aittir. Şirketin sermayesini karşılayan pay sahipleri ile idaresini elinde bulduranların farklı kişiler olması durumu, özellikle öğretilerde mülkiyet-kontrol ayrımı (*separation of ownership and control*) şeklinde ifade edilmektedir⁷. Anonim şirket yapısının doğal bir sonucu olarak ortaya çıkabilen bu durum, öğretilerdeki yazarlar tarafından genellikle şirket idaresinde ihmallerin, suiistimallerin ve menfaat çatışmalarının ortaya çıkabilme ihtimali ile bağlantılı olarak incelenmektedir⁸.

Kurumsal yönetim (corporate governance) yaklaşımının dayanak noktalarından birisinin, pay sahiplerinin şirket ve şirket yönetimi karşısındaki konumunun korunması olduğu savunulabilir⁹. Bununla birlikte, anılan yaklaşımın etkilediği çevrenin sadece pay sahipleri ile sınırlı olmadığı, ilgili menfaat sahiplerini (stakeholders)¹⁰ de kapsadığı

5 MANAVGAT, Ç., “Kurumsal Yönetimde Kamunun İşlevi”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi** (“*BATİDER*”), C.24, S.2, Aralık 2007, (s.473-498), s.473.

6 Bu hukuki anlamda değil, ekonomik sonuçları anlamda bir mülkiyettir. Pay sahipleri; pay veya payı temsil eden pay senetleri üzerinde kanun ile tanınan malvarlıksal ve katılma hakları dolayısıyla ekonomik mülkiyet hakkını haizdir. Konu hakkında ayrıca bkz. KAYA, A., **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı**, Ankara 2001, s.11. dn. 29.; TEKİNALP, **Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri: Kamuyu Aydınlatma İlkesi İle**, İstanbul, 1979, s.30-31.; Mülkiyet kavramına yüklenen bu anlam, öğretilerde mülkiyet- hakimiyet konusunda farklı görüşlere yol açmıştır. Bu konuda bkz. TEKİNALP, **Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları**, İstanbul 1979, s.4.; TEOMAN, **Oy Hakkından Yoksunluk**, İstanbul, 1983 s.1.; Şirketler hukukunda bu kavram, hem şirketi kontrol yetkisini hem de şirket kârından pay alma hakkını içerir. ARMOUR, J.; HANSMANN, H/KRAAKMAN, R., (Davies, P./ Enriques, L.,/Hertig, G./Hopt, K./Kanda, H./Rock, E.), **The Anatomy of Corporate Law AComparative and Functional Approach**, New York, 2009, s.14.

7 BERLE, A./MEANS, G., **The Modern Corporation and Private Property**, New York, The Mac Millan Company, 17th Edition, 1950, s.69.; Anonim şirketler hukukunda çıkar çatışmaları hakkında ayrıca bkz. ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), **Anonim Şirketler Hukuku**, Cilt I, Ankara 2013, s.246 vd.

8 PASLI, s.9.; TEKİNALP, **Yönetime Katılma Sorunları**, s.4.; EMİNOĞLU, s.10.; ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s.253.

9 TEKİNALP, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Kurumsal Yönetim Felsefesine Yaklaşımı”, **Uğur Alacakaptan’a Armağan**, s.1, C.2, İstanbul 2008, (s.635-652), s.636.

10 “İlgili menfaat sahipleri” şirketin eylem, ürün veya hizmetlerinden önemli ölçüde etkilenen veya şirket amaçlarının gerçekleştirilmesi üzerinde önemli bir etki oluşturan kişiler olarak tanımlanabilir. ÖZDEMİR, S.S., **İş Adamı Kararı İlkesi (Business Judgement Rule) ve Türk Hukukunda Uygulanabilirliği**, İstanbul 2017, s.26.; Konuya dair teorik tartışmalar ve ilgili öngörüler için bkz. PETTET, s.76.; Türk hukukunda anılan kavrama ilişkin farklı

belirtilmelidir¹¹. Bu açıdan, anonim şirketler hukukunda menfaat kavramı, şirketin hukuksal ve ekonomik alandaki varlığının olabilecek en iyi şekilde devam ettirilmesini sağlayan kavramı karşılamakta¹² ve yalnızca şirketi değil, şirketle doğrudan ya da dolaylı olarak ilişki içerisinde olan geniş bir çevreyi de dikkate almaktadır¹³.

B. Türk Hukukunda Kurumsal Yönetim

Kurumsal yönetim ilkeleri tek başına bir amaç değil, etkin yönetimin sağlanması için araçtır¹⁴. Her ülkenin sosyal, ekonomik ve politik yapısındaki farklılıklar sebebiyle genel geçer bir kurumsal yönetim modelinden (*one size fits all*) bahsedilmesi, uygulama açısından bunları kurallar dizgisi hâlinde düzenlemek olası gözükmemektedir¹⁵. Bu yüzden kurumsal yönetim felsefesinin özünün “ilkeler” hâlinde sunulması tercih edilmektedir¹⁶. Türk Ticaret Kanunu’nda da bu çerçevede, kurumsal yönetim ilkelerine ilişkin maddi hükümlere doğrudan yer verilmemesi

yaklaşımlar için bkz. ÖZDEMİR, s.26, dn. 83; PASLI, s.145 vd.; NOBEL, P., “**Stakeholders And The Legal Theory Of The Corporation**” In M. Tison, H. De Wulf, C. Van der Elst, & R. Steennot (Eds.), *Perspectives in Company Law and Financial Regulation* (International Corporate Law and Financial Market Regulation, pp. 165-182). Cambridge, 2009, s.166.

- 11 TEKİNALP, Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Kurumsal Yönetim Felsefesine Yaklaşımı, **Uğur Alacakaptan’a Armağan**, S.1, C.2, İstanbul 2008, (s.635-652, s.637.; ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s.249.; EMİNOĞLU, s.46.
- 12 Konu hakkında bkz. ANSAY, T., **Anonim Şirketler Hukuku**, Ankara 1982, s.18; Yazara göre şirketteki bu farklı menfaatlerin bağdaştırılmasında en önemli ölçüt toplum yararı olmalıdır. (s.20). 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Tasarısı belirli ve değişmez bir menfaat kavramını esas almamıştır. Menfaat kavramının tanımlanmamasının bilinçli bir tercih olduğu belirtilmektedir. Bu konuda bkz. TEKİNALP, “Erişim Hakkı”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.23., S.4, Aralık 2006, (s.5-12), s.9.
- 13 Esas sözleşmeye konulacak hükümlerle bu menfaatin sınırlarının daraltılıp genişletilebileceği ve somutlaştırılabileceği belirtilmektedir, (HELVACI, M., “Özellikle Anonim Şirket Açısından Menfaat Kavramı”, **Prof. Dr. Hamdi YASAMAN’a Saygı Konferansı**, İstanbul 2017, (www.lexpera.com, E.T.15.11.2018), s.23).
- 14 G20/OECD Principles of Corporate Governance, 2015, s.3. (<https://www.oecd.org/corporate/principles-corporate-governance.htm>)
- 15 PASLI, s.50.; Az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerinin küresel değişimlere bağlı olarak mevcut olanaklarını değerlendirebilmeleri halinde gelişmiş ülkelere yaklaşabileceğini, onları yakalayana kadar gelişmiş ülkelerden daha hızlı gelişebileceğini öngören yakınsama teorisi (convergence theory), kurumsal yönetim açısından da teorik düzeyde tartışılmıştır. Benzer şekilde, farklı ülkelerin kurumsal yönetim sistemlerinin de yakınlaşmasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. COFFEE Jr, John C. “**Future As History: The Prospects For Global Convergence in Corporate Governance and Its Implications.**” *Nw. UL Rev.* 93 (1998) (s.641-707), s.643 vd.
- 16 TEKİNALP, **Alacakaptan’a Armağan**, s.651; Kural, ilgiliden beklenen davranışa ilişkin açık ve detaylı düzenlemelerdir; ilkeye dayalı düzenlemelerde ise izin verilen veya yasaklanan davranışa ilişkin genel esasların belirtilmesi ile yetinilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. ÖZDEMİR, s.41 vd.; Örneğin Türk Ticaret Kanunu’nda şeffaflık bir ilke iken, TTK m.397/4 kapsamında denetime tâbi şirketler için internet sitesi açma yükümlülüğü bir kuraldır. Bkz. Genel Gereğe N.136.

tercih edilmiştir¹⁷. TTK m.1529 uyarınca halka açık anonim şirketlerde kurumsal yönetim ilkelerini belirleme yetkisi münhasıran Sermaye Piyasası Kurulu'na (SPKr) aittir ve diğer kamu kurum ve kuruluşları Kurul'un uygun görüşünü almak kaydıyla, kendi alanları ile sınırlı şekilde düzenleme yapabilirler.

Bu çerçevede kurumsal yönetim ilkelerinin öne çıkan amaçları arasında, (özellikle halka açık anonim şirketlerde) “mülkiyet-kontrol” ayrımının ortaya çıkarabileceği sorunları en aza indirmek, pay sahiplerinin haklarını etkin ve bilinçli bir şekilde kullanmalarını sağlamak, orantısız (asimetrik) bilgi dağılımını önlemek, pay sahipleri demokrasisini (shareholder democracy)¹⁸ sağlayarak güç boşluğunu azaltmak sayılabilir.

Ülkemizde kurumsal yönetim çeşitli gelişim evrelerinden geçerek, genel olarak halka açık anonim şirketlerde zorunlu, diğerlerinde ihtiyari bir yapı kazanmıştır. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 1529, 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu¹⁹ m.17 ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun düzenlemesi olan Kurumsal Yönetim Tebliği (II.17.1)²⁰ konuya ilişkin öne çıkan düzenlemeler arasında gösterilebilir. Uluslararası açıdan ise, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (The Organization For Economic Co-operation and Development-OECD) Kurumsal Yönetim Komitesi tarafından düzenlenen kurumsal yönetim ilkeleri²¹; hissedarlık hakları ve temel sahiplik işlevleri, hissedarların adil muamele görmesi, kurumsal yönetimde paydaşların rolü, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık ile yönetim kurulunun sorumlulukları olmak üzere beş başlık altında düzenlenmiştir. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu

17 Öğretide bu düzenleme tercihinin kurumsal yönetim kültürü yerleşene kadarki geçiş aşaması için yerinde olduğu, fakat temel bir yasa olan Türk Ticaret Kanunu'nda kurumsal yönetim ilkeleriyle ilgili bu şekilde yetki sınırlaması yapılmasının bu ilkelerin gelişimi açısından sakınca doğurabileceği ifade edilmektedir. Bu yaklaşımın, kurumsal yönetimin piyasa ihtiyaçlarına uyum sağlayabilme gereksinimi ile çelişebileceği belirtilmektedir. Bunun yerine, kurumsal yönetim mekanizmasının piyasa dinamikleri içinde kendiliğinden oluşması ve kamusal yaptırım aşamasına, ancak bunu takiben geçilmesi gerektiği savunulmaktadır, (MANAVGAT, s.485).

18 Pay sahipleri demokrasisi, pay sahiplerinin oy kullanma hakkının etkinliğini güçlendirmeyi esas alan bir sistem olup, şirket yöneticilerini hesap verilebilirlik açısından daha fazla sorumlu kılmayı ve bu sayede kötü (verimsiz) yönetimin önünü geçilebilmesini hedefler. Ayrıca pay sahipleri demokrasisi, ortaklık içindeki kurumsal yönetim anlayışının hem sebebi hem sonucudur. Bu yönüyle, kurumsal yönetim ilkelerinin yerleşmesinde önemli bir katkıya sahiptir. (FAIRFAX, L.M., **The Future of Shareholder Democracy**, *Indiana Law Journal*, Vol. 84, Issue 4 (Fall 2009), pp. 1259-1308, s.1260).

19 RG Tarih ve No: 30/12/2012, 28513.

20 RG Tarih ve No: 03.01.2014, 28871.

21 OECD tarafından 2004 yılında hazırlanan kurumsal yönetim ilkeleri (<http://www.oecd.org/corporate/ca/corporategovernanceprinciples/31557724.pdf>, E.T. : 10.12.2018), 2015 yılında tekrar gözden geçirilmiştir, bkz. <http://www.oecd.org/corporate/principles-corporate-governance.htm> (E.T.: 10.12.2018)

uyarınca Türk hukukunda kurumsal yönetim ilkeleri şeffaflık, âdillik (hakkaniyet/eşitlik/dürüstlük), sorumluluk (dış sorumluluk) ve hesap verilebilirlik (iç sorumluluk) olmak üzere, dört taşıyıcı kolon şeklinde yapılandırılmıştır.

II. ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURULA İLİŞKİN TEMEL İLKELER

Anonim şirketler açısından genel kurul, olağan ya da olağanüstü olarak gerçekleştirilen bir toplantı ile pay sahipleri veya temsilcilerinin şirket işlerine ilişkin haklarını kullanabildiği, belirli bir gündem etrafında toplanıp görüşebildiği ve kural olarak şirket içi, istisnaen de şirket dışı ilişkilerde kararların alınabildiği²² bir karar organıdır²³. Şirketin devamlı olmayan bu organı, kanunun kendisine tanıdığı münhasır yetkilerle sınırlı olarak karar alabilir. Bu yüzden, kural olarak, her pay sahibinin genel kurula katılma ve kanunun kendisine tanıdığı hakları kullanma yetkisi vardır²⁴.

- 22 ARSLANLI, H., **Anonim Şirketler II-III**, s.2; ANSAY, s.191; Genel kurul kararlarının dış ilişkide de hukuken doğrudan bir etki gösterebilmesi için, bu hususun kanunla ya da esas sözleşme ile düzenlenmesi gerekir, (MOROĞLU, E., **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, İstanbul 2014, s.7.; Genel kurul kararlarının icrasından kasıt, yönetim kurulunun genel kurulun kararlarını bizzat icra etmesi değil, bu kararların icrasından sorumlu olmasıdır. Genel kurul kararlarının icrası da genel kurulun devredilemez görev ve yetkilerindedir, (AKDAĞ GÜNEY, N., **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, İstanbul, 2012, s.111.; AKTAN, M., Genel Kurul Yönetim Kurulu Arasındaki Fonksiyon Görev Ayrılığının Türk Ticaret Kanunu ve Kurumsal Yönetim Açısından Değerlendirilmesi, **Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2015, S.1, (s.245-270) s.254). Bu sebeple yönetim kurulunun genel kurul kararlarına karşı dava açabilme yetkisi vardır.
- 23 TTK m. 407 gerekçesinde de bu husus "*Birinci fıkra genel kurulun, bir taraftan şirket işlerine ilişkin kararların alındığı bir iç organ olduğunu, diğer taraftan da şirketin iradesini oluşturmasının aracı olan pay sahipliği haklarının kural olarak bu organda kullanıldığını hükme bağlamaktadır.*" şeklinde ifade edilmiştir. Öğretide anonim şirketin ilişkilerinin "dış ilişkiler" ve "iç ilişkiler" olarak iki gruba ayrıldığı görülmektedir. Dış ilişkiler, şirketin tüzel kişi olarak diğer gerçek veya tüzel kişilerle aynı düzeyde ve eşit koşullar altında giriştiği hukuki ilişkilerdir ve bunlar, şirketi temsile yetkili olan yönetim kurulu tarafından yürütülür. İç ilişkiler ise, anonim şirketin pay sahipleri ve organları ile olan şirket çatısı altındaki yapısal ilişkilerdir ve genel kurulun toplanarak aldığı "kararlar" marifetiyle yürütülür. Bu yüzden, öğretide genel kurul için "iç organ" ifadesi de kullanılmaktadır. PULASLI, H., **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Ankara 2017, s.350, N.7.; MOROĞLU, Hükümsüzlük, s.7.; BAHTIYAR, M./HAMAMCIOĞLU, E., **Yeni TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları**, İstanbul 2014, s.1 vd.; ÜÇİŞİK, G./ÇELİK, A., **Anonim Ortaklıklar Hukuku**, Ankara 2013, s.217.
- 24 Genel kurul toplantısına katılabilecekler konusunda, öğretide genel kurula katılma hakkı (kural olarak her pay sahibi için), genel kurula katılma görevi ve zorunluluğu (yönetim kurulu ve denetçi için), genel kurula katılmasına izin verilebilecek kişiler olarak olmak üzere üçlü bir ayırım yapılmaktadır. Bu konuda bkz. YİĞİT, İ., **Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar**, (<https://tez.yok.gov.tr>, E.T. 05.04.2019), s.29 vd.

Genel kurul, pay sahiplerinin pay sahipliğinden doğan haklarını etkin şekilde kullanabildikleri bir mecradır²⁵. Genel kurul kararları, ortakların toplantıya katılmasına veya olumlu oy kullanmasına bağlı olmaksızın tüm ortakları bağlayıcı nitelikte olduğu için, bu toplantıların etkin bir şekilde yürütülebilmesi pay sahiplerinin iradesinin yansıtılabilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu yönüyle çalışmanın konusunu oluşturan kurumsal yönetim ilkelerinin, Türk hukuku açısından öngörülen amaçlarının gerçekleştirilebilmesinde, bunların genel kurul üzerinde doğurdıkları etki ve sonuçların da dikkate değer bir etkisinin bulunduğu savunulabilir.

Kurumsal yönetim sisteminin etkinliğinin artırılması, genel kurul toplantılarına katılımı hem niteliksel hem de niceliksel bakımından olumlu sonuçlar doğuracaktır. Elektronik ortamda genel kurul benzeri toplantıya katılımı kolaylaştıran sistemler sayesinde, toplantıya katılımı niceliksel bir artışın olacağı; bunun ise, pay sahipliğinden doğan hakların etkin bir şekilde kullanılabilmesine ve pay sahiplerinin konu hakkında bilinçlendirilmesine²⁶ katkı sunacağı öngörülebilir.

Bu kapsamda incelenecek olan ilkeler çoğunluk ilkesi ve bu ilkeyle ilişkili olarak eşit işlem ilkesi, hakların sakınılması ilkesi, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık ilkesi, gündeme bağlılık ilkesi olarak sıralanabilir. Çalışmada bu ilkeler incelenirken, genel kurul toplantılarının yapısı, pay sahiplerinin genel kurullara yönelik hakları ve menfaatleri ekseninde incelenmesi amaçlanmıştır.

A. Çoğunluk İlkesi

1. Çoğunluk İlkesi ve İşlevleri

Genel kurul ve kurumsal yönetim ilkelerinin başlıca kesişim noktası, anonim şirketler hukukunda temel ilke olan çoğunluk ilkesinden geçmektedir. Anonim ortaklık pay sahiplerinin kişisel özelliklerinin geri planda kaldığı bir yapılanmadır²⁷. Bu yüzden, yapısı gereği çoğunluk ilkesine göre hareketi zorunlu kılar²⁸. Genel kurul toplantıları açısından çoğunluk, her durumda yalnızca kişi çoğunluğu veya mutlak sermaye ve pay çoğunluğu anlamında değildir²⁹. Şirket esas sermayesinde sahip

25 EMİNOĞLU, s.38.

26 Şirketler hukukunda öğretilerdeki gelişmeler değerlendirildiğinde, anonim ortaklık genel kurulunun en önemli işlevinin, bilgi akışının ve karar alınmasının sağlanması olduğu görüşü ağırlık kazanmaktadır, (PULAŞLI, Elektronik Ortamda Genel Kurula İlişkin Düzenlemelerin Evrimi, Prof. Dr. Sarper SÜZEK'e Armağan, C.III, İstanbul 2011, (2621-2684) s. 2628.

27 ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s. 115.

28 ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s.116; BİLGİLİ, F./DEMİRKAPI, E., **Şirketler Hukuku Dersleri**, Bursa 2018, s.189.

29 İMREGÜN, O., **Anonim Ortaklıklar**, İstanbul 1974, s.5.; PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.275 N.1.; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.49.

olunan payın oranına göre anlam ifade eder. Ancak belirtmek gerekir ki, pay sahibi şirket kararlarının gidişatına yön verecek oranda paya veya oy hakkına sahip olsa da bunun pay sahibinin istediği doğrultuda sonuç doğurması için genel kurul toplantılarına bizzat ya da temsilcisi aracılığıyla katılımı gereklidir³⁰.

Genel kurula katılma ve oy hakkı birbirinden farklı olgulardır. Genel kurula katılma oy hakkının ön koşuludur ve genel kurula katılma hakkına sahip olan herkes oy kullanma hakkını haiz olmadığı için, genel kurula katılma hakkının oy hakkından daha geniş bir yapıda olduğu ifade edilebilir³¹. Pay sahiplerinin, yönetim kurulu üyelerinin seçimi, şirketin temel belgelerinin düzeltilmesi, olağanüstü işlemlerin onaylanması ile kanunda ve şirket kuruluş belgelerinde belirtilen diğer temel konular gibi hususlarda etkin olma hakları vardır³². Pay sahiplerinin genel kurula katılmakla birlikte kullanabilecekleri pay sahipliğinden doğan birçok hak bulunmakla birlikte, oy hakkının birçok açıdan pay sahiplerinin şirketin geleceği üzerinde etkili olmaları açısından özel bir önem taşımaktadır³³. Bu özellikle esas sözleşmenin değiştirilmesini gerekli kılan kararlar açısından, pay sahiplerinin temsil ettiği sermaye karşılığı ile orantılı olarak, şirket üzerinde belirleyici olmaları sonucunu doğurmaktadır³⁴.

2. Kurumsal Yönetim İlkeleri Kapsamında Çoğunluk İlkesi

Özellikle pay sahiplerinin sayısı oldukça fazla olan halka açık anonim şirketlerde, her ortağın pay sahipliğinden doğan tüm haklarını en etkin şekilde kullanmadığı gözlemlenmektedir. Bu durum pay sahiplerinin ilgisizliği, paylarının sonuca etkili olmakta orantısız olarak yetersiz kalacağı endişesi, genel kurula katılım için harcanan emek karşısında elde edilecek kazanımın düşük kalacağı düşüncesi gibi, pay sahiplerinin şahsi değerlendirmelerinden kaynaklanan engellere dayanabileceği gibi³⁵, pay

30 ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s.117.

31 YİĞİT, s.123.; *İmregün* buradan oy hakkına ilişkin kısıtlamaların genel kurula katılma konusunda uygulanamayacağı sonucuna varmaktadır. Buna göre, oy hakkından yoksun olanlar dahi görüşlerini açıklayabilirler, sadece o konuyla ilgili oy kullanamazlar. (İMREGÜN, s.114); *Teoman'a* göre de genel kurula katılma hakkı, oy hakkından bağımsız bir haktr. (TEOMAN, Oy Hakkından Yoksunluk, s.8.)

32 OECD/G20, s.19, Bölüm II.; FAİRFAX, s.1262.

33 KAYA, M.İ., Pay Sahiplerinin Anonim Şirket Genel Kurulunda Temsil Edilmesi, **BATİDER**, 2014, C.30, S.4, (s.45-95), s.49; Söz alma, görüş açıklama, ilgili organlara sorular yöneltme, bilgi edinme ve belirli koşullarda iptal davası açma gibi haklar da pay sahiplerinin ortaklığın yönetimi ve gözetiminde etkili olabilmelerini mümkün kılan oy hakkına işlerlik sağlamak amacı ile tanınmıştır, (TEOMAN, Oy Hakkından Yoksunluk, s.2; YILDIZ, Ş., **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi**, Ankara 2004, s.58).

34 Çoğunluk ilkesinin tarihi gelişim süreci hakkında bilgi için bkz. TEKİNALP, Yönetime Katılma Sorunları, s.38 vd.; YILDIZ, s.58.; İMREGÜN, s.3.; BOZKURT, T., **Şirketler Hukuku**, Ankara 2018, s.195.

35 TEKİNALP, Yönetime Katılma Sorunları, s.8.

sahiplerinin şirket merkezinden farklı yerlerde bulunmaları ve (temsil yolunu tercih etmeyen pay sahipleri açısından) kişinin pay sahibi olduğu birden fazla şirketin genel kurul tarih ve saatlerinin çakışması gibi fiili engellerden de kaynaklanabilir³⁶.

Özellikle halka açık anonim ortaklıklarda pay sahipliği yapısının dağınık olması, genel kurulda pay sahiplerinin bir araya gelmesini güçleştirmekte ve göreceli olarak az sayıda oy gücüne ve fakat, ortak bir amaç doğrultusunda hareket etme yönünde önceden karar alan belirli sayıdaki pay sahibinin kurulda daha etkin olmaları sonucunu doğurmaktadır. Genellikle küçük yatırımcı olarak nitelenen, sermayedeki pay oranı düşük olan pay sahipleri bu açıdan, bir ortaktan ziyade temettü bekleyen bir yatırımcı gibi hareket etmektedir³⁷. Bu kişilerin pay sahipliğinden doğan hakları, konu hakkında yasal düzenlemeler ve şirketin fiili durumu hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları ihtimali de belirtilen sonuçla karşılaşılma sıklığını arttırmaktadır.

Bu sorunun görüldüğü şirketlerde dikkate alınabilecek bir diğer olasılık ise, genel kurulun kendi yetkilerini etkin bir şekilde kullanamaması ve yönetim üzerinde kanundan doğan gözetleyici işlevini yerine getirememesi karşısında, yönetim kurulunun fiili yetki alanının genişlemesidir³⁸. Genel kurullarda oluşan bu güç boşluğu³⁹, öğretide mülkiyet-kontrol ayırımı⁴⁰ olarak da anılan sorunun temel nedenlerindedir⁴¹. Güç boşluğu, basit nisabı sağlayarak şirketi sürekli kontrol altında tutan bir grubun ortaya çıkması veya şirket yönetiminin risk ve sorumluluk taşımayan profesyonellere denetimsiz bir şekilde terk edilmesi gibi sonuçlar doğurmaktadır⁴². Belirtilen durum, genel kuruldaki güç boşluğundan kaynaklanan yerin şirket yöneticileri tarafından doldurulmasına veya bir organ olarak genel kurulun kısmen etkisizleşmesine neden olmaktadır⁴³.

36 TEKİNALP, Yönetime Katılma Sorunları, s.7.

37 TEKİNALP, Bilanço, s.39.; EMİNOĞLU, s.68.

38 ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s.254. PETTET, s.54.; NOBEL, s. 167.

39 ARMOUR, HANSMANN, KRAAKMAN, (Davies, P./ Enriques, L./ Hertig, G./ Kanda, H./ Rock,)s.37.

40 BERLE/MEANS, s. 69 vd

41 KAYA, s.11.; PASLI, s.41.; ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s.268.

42 TEKİNALP, Yönetime Katılma Sorunları, s.4.; KAYA, s.11.; ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s.269.

43 TEKİNALP, Yönetime Katılma Sorunları, s.8; KAYA, s.11. Konu açısından pay sahipleri demokrasisi kavramının değerlendirilmesi için bkz. EMİNOĞLU, s.69.

3. Türk Hukuku Açısından Çoğunluk İlkesi

a. Elektronik Ortamda Genel Kurul ve Temsil

Genel kurul başlığı özelinde, Türk hukukunda pay sahiplerinin şirket karar alma sürecine daha etkin bir şekilde dahil olmalarına imkân tanıma amacını taşıyan değişiklikler arasında ilk olarak, genel kurula elektronik ortamda katılıma ilişkin düzenleme gösterilebilir. Bu husus, TTK m.1527'de ve Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik ile düzenlenmiştir⁴⁴. Anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracaktır (m.1527/5).

Elektronik ortamda yapılan genel kurul⁴⁵, pay sahiplerinin toplantılara erişiminin kolaylaştırılması ve buna ilişkin maliyetlerin azaltılması⁴⁶ gibi fiili katkılarının yanı sıra, şirketler açısından da hesap verilebilirlik ilkesinin yerleşmesi ve (Kanun tarafından öngörülen sınırlar içinde) pay sahipleri ile yönetim arasındaki etkileşimin sağlanması hususlarında da fayda sağlar⁴⁷.

TTK m.1527 hükmünde, toplantının sadece elektronik ortamda yapılabilmesi imkânından söz edilmemesine dayalı olarak, öğretide tamamen elektronik bir ortamda toplantının gerçekleştirilemeyeceği görüşü öne çıkmaktadır⁴⁸. Ayrıca önemli olan hususlardan biri de eşit işlem ve âdillik ilkesinin bir yansıması olarak genel kurul toplantısına

44 TTK m.1527'nin gerekçesinde, Türk hukukunda pay senetleri borsada işlem gören anonim şirketler açısından ilgili en önemli sorunun yönetsel anlamda yaşanan güç boşluğu olduğu ve uygulamada, genel kurullara katılımın yetersiz seviyede olduğu vurgulanmaktadır. (Yönetmelik için bkz. RG Tarih ve No: 28.08.2012, 28395).

45 TTK m.1527/5 ve Yönetmelik m.1/ç uyarınca elektronik ortamda katılımdan anlaşılması gereken, anonim şirket genel kurul toplantılarına Elektronik Genel Kurul Sistemi'nden katılınması, görüş açıklanması, öneride bulunulması ve oy kullanılmasıdır.

46 İnternet kullanımının AB düzenlemeleri için ÖZER, I., Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım, **BATİDER**, Aralık 2009, C.XXV, S.4, (623-662). s.631 vd.

47 ERGİNCAN/BÜLBÜL, Türkiye'de Elektronik Genel Kurulların Ortakların Oy Hakkının Kullanımına Etkisi, **Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.4, S.2, Aralık 2014, (31-63), s.42.

48 ÖZER, s.635; MOROĞLU, E., 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirme ve Öneriler, İstanbul 2016, s.424.; *Bahtiyar'a* göre tamamen elektronik ortamda, yani sanal genel kurul toplantısı gerçekleştirilecekse alınan kararların yaptırımı yokluk olacaktır, (BAHTİYAR, M., **Ortaklıklar Hukuku**, İstanbul 2016, s.154). Ancak TTK M. 1527/1'de müdürler ve yönetim kurulu üyeleri için tamamen elektronik ortamda, yani sanal genel kurul yapılmasına izin verilmiş, ikili ayrıma gidilmiştir, (BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, s.14). Tamamen elektronik ortamda yapılacak bir genel kurul, sanal/online genel kurul olarak nitelendirilmektedir, sanal ortamda fiziksel katılım olmaksızın gerçekleştirilir (*virtual-only general meetings*); karma genel kurul (*virtual general meetings/hybrid on-line meetings*) ise hem fiziksel hem elektronik ortamda gerçekleştirilir, (ERGİNCAN/BÜLBÜL, s.41).

fiziken katılım sağlayan pay sahibi ile elektronik ortamda katılım sağlayan arasında bir fark gözetilmemesi, bu kişilerin birebir aynı haklara sahip olmalarıdır⁴⁹. Bunun yanı sıra, toplantının zamanı ve toplantıda alınan kararların doğuracağı hüküm ve sonuçlar açısından da bir fark olmadığı hem kanunda hem de yönetmelikte açıkça belirtilmiştir. Hüküm ve sonuçlar yönünden fark bulunmasa da Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ⁵⁰ m.6 ve m.7/1 hükümleri ile TTK'nun her iki toplantıyı eş tutan yaklaşımında, pay sahiplerine adil muamele açısından bir soru işaretinin ortaya çıktığı ileri sürülmektedir⁵¹. Eşit işlem ilkesi, fiziki katılımcıların sahip olduğu haklara elektronik ortamda katılanların da sahip olmasını gerekli kılmaktadır⁵². Bununla birlikte, Tebliğ çerçevesinde elektronik ortamda yapılacak katılımlar açısından pay sahiplerinin, her bir gündem maddesi için en fazla iki adet görüş iletebileceği, her bir görüşün en fazla 600 karakter olabileceği ve oyların azami iki dakika içinde gönderilmesi gerektiği⁵³ belirtilmektedir (m. 6 ve 7)⁵⁴. Bununla birlikte anılan kural ve sınırlandırmaların, katılım yöntemlerine göre pay sahiplerinin hak ve etkileri arasında bir ayrıma gidilmesinden çok, her iki katılım yöntemi arasındaki eşgüdümün sağlanması ve elektronik ortamdaki katılımın etkin bir şekilde yürütülebilmesi ihtiyacından kaynaklandığı savunulabilir.

Pay sahiplerinin genel kurulda temsili, etkin katılımın sağlanmasına yönelik bir diğer başlık olarak görülebilir. Pay sahipleri genel kurul toplantılarına şahsen katılabilecekleri gibi, pay sahibi olan veya olmayan birini de temsilci olarak belirleyebilirler⁵⁵. Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş olan temsilcilik sistemleri basit/olağan (adi) temsilci ve tevdi eden temsilcisidir. Organ temsilcisi, kurumsal temsilci ve bağımsız

49 **Erdem, E.**, Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Şirketler Genel Kurulları İçin Getirdiği Yenilikler, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.9, S.117-188, Mayıs-Haziran 2014, (29-61), s. 54; ÖZER, s.636.

50 RG Tarih ve No: 29.08.2012, 28396.

51 BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s.223.; BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, s. 102.

52 ERDEM, Genel Kurul, s.53.

53 TTK'da ve ilgili mevzuatta, genel kurul toplantısı esnasında elektronik genel kurulun işleyişine etki edecek bir teknik arızanın çıkması hâlinde alınan kararların geçerliliğine yönelik bir hüküm bulunmamaktadır. Öğretide, teknik arıza oluşması hâlinde arızanın oluşumuna kadar alınan kararların geçerli kabul edilmesi gerektiği savunulmaktadır, (PULAŞLI, Elektronik Ortamda Genel Kurul, s. 2683). Bu teknik arızanın, kararın belirtilen şekilde alınmasına etkili olmuş ise kararın iptal edilebilirliğine ilişkin bkz. ÖZER, s.657.

54 Pay sahiplerinin sayısının fazlalığı sebebiyle konuşma sürelerinin kısıtlanması, elektronik ortamdaki katılanlar için de uygulanacaktır. Aksi durum, toplantıların işlerliği ve verimliliği açısından olumsuz etkiler doğurabilir, (ÖZER, s.652).

55 Anonim şirket esas sözleşmesine konulacak bir hükümle pay sahiplerinin genel kurulda temsili yasaklanamaz; aksi düzenleme, emredici hükümler ilkesi ve TTK m. 425 ile çelişecektir, (KAYA, M.İ., Pay Sahiplerinin Anonim Şirket Genel Kurulunda Temsil Edilmesi, s. 87).

temsilciye ilişkin hükümler (TTK m.428., m.430 ve m.431) ise, 7099 Sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun⁵⁶ ile ilga edilmiştir (m. 23)⁵⁷. Kanun Gerekçesi'nde anılan değişikliğin nedenleri arasında, temsile ilişkin düzenlemenin şirketler açısından maddi bir külfet oluşturması ve bunun, genel kurul toplantılarının gecikmesine neden olması gösterilmiştir⁵⁸. 7099 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesinde de öğretide benzeri şekilde, kurumsal temsilcinin çağrı yoluyla genel kurul sürecini önemli ölçüde uzattığının ve buna rağmen pay sahipleri demokrasinin temini ile güç boşluğunun engellenmesine dair beklenen katkıyı sunmadığının savunulduğu görülmektedir⁵⁹.

b. Yetersayılar

Genel kurul toplantılarının olağan olarak ancak yılda bir kez yapılması (m. 409) ve pay sahiplerinin paydan doğan belirli haklarını kullanmaları açısından taşıdığı önem⁶⁰ nedeniyle, genel kurul toplantıları ilgili tarafların haklarını koruma ve sürecin verimli bir şekilde işlerliğini temin etme amacını taşıyan bir dizi usul kuralına tâbi kılınmıştır⁶¹. Genel kurul toplantısının başlayabilmesi için toplantı yetersayısının⁶², usulüne uygun başlamış bir toplantıda karar alınabilmesi için ise karar yetersayısının⁶³ sağlanması gerekmektedir. TTK m.418/1'e göre toplantı yeter sayısının toplantı süresince korunması gerektiği belirtilmekle birlikte, aykırılık hâlinde bunun kararların geçerliliğine yönelik etkisine dair bir hükme

56 RG Tarih ve No: 10.03. 2018, 30356.

57 7099 Sayılı Kanun m. 23: "13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Kanununun 428 inci, 430 uncu ve 431 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır."

58 "... Ancak maddede herhangi bir ayırım yapılmadığından tüm anonim ortaklıklar maddede belirtilen zorunlulukları yerine getirmek durumundadırlar. Maddenin uygulanması özellikle az sayıda pay sahibi olan şirketlerde sorun yaratmaktadır. Bu şirketler bakımından böyle bir ihtiyaç bulunmadığı gibi uygulama mali külfet doğurmakta ve genel kurul toplantılarının gecikmesi ihtimalini ortaya çıkarmaktadır. Diğer yandan hükmün asil fayda sağlayacağı halka açık anonim ortaklıklar bakımından 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 30'uncu maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi "6102 Sayılı Kanununun 428'inci maddesi bu Kanun kapsamında uygulanmaz." denilerek halka açık anonim ortaklıklar bakımından istisna tanınmaktadır. Bu itibarla halka açık anonim ortaklıklarda uygulanması imkânı bulunmayan hükümler, uygulamada yaşanabilecek sorunların önüne geçilebilmesi amacıyla yürürlükten kaldırılmalıdır." <https://www2.tbmm.gov.tr/d26/1/1-0912.pdf>

59 ERDEM, Genel Kurul, s. 51; BOZKURT, s. 343; BAHTİYAR, Ortaklıklar, s.177.

60 Oy hakkı bunun en açık örneği olmakla birlikte (m. 434), yönetim kurulundan bilgi talep edilmesi (m. 437/2) gibi haklar da bunlar arasında sıralanabilir.

61 YİĞİT, s.120.; Sıkı şekil şartlarına tabi kılınması nedeniyle, öğretideki bazı yazarlarca, genel kurul "hantal" bir organ olarak nitelendirilmektedir, (BOZKURT, s.305).

62 "Genel kurullar, bu Kanunda veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan hâller hariç, sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır. İlk toplantıda anılan nisaba ulaşılmadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz." (TTK m. 418/1).

63 "Kararlar toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile verilir.", (m. 418/2).

Kanun ve gerekçede yer verilmemiştir⁶⁴. Nisap bozulmadan önce alınan kararların tespiti için, toplantı esnasında yeter sayının hangi andan itibaren sağlanamadığına ilişkin itirazlar toplantı başkanının⁶⁵ yapacağı bir sayımla çözülebilir⁶⁶.

Toplantı sona erdikten sonra yapılan itirazlara ilişkin ise öğretide farklı görüşler mevcuttur. Bir görüş, bu durumu tıpkı TTK m.416'daki çağrısız genel kurul toplantılarına benzetmekte ve nisap ¼ oranının altına düştükten itibaren alınan kararların yoklukla malûl olduğunu belirtmekte iken⁶⁷; bir diğer görüş ise m.418 hükmünün, “*ilgili gündem maddesinin oylanmasının tamamlanmasına kadar*” şeklinde anlaşılması ve nisabın her bir gündem maddesi için ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır⁶⁸. TTK m.418'in son cümlesini toplantıyı bir bütün olarak kabul ettiği ve zamansal bakımdan aynı toplantıda farklı gündem maddelerinin görüşebileceğini göz ardı ettiği için oldukça katı bulan diğer bir görüşe göre ise, toplantı nisabı sağlandıktan ve gündem maddeleri görüşülmeye başlandıktan sonra, kural olarak karar nisabının artık dikkate alınmaması gerektiği savunulmaktadır⁶⁹. Yargıtay kararları incelendiğinde ise, toplantıda bulunanların tamamının oylamaya da

64 MOROĞLU, Değerlendirme ve Öneriler, s.236. Yazara göre bu madde, kanunda veya esas sözleşmede öngörülen nisabın bozulmasından önce alınan genel kurul kararlarını geçersiz kılması bakımından çok hatalıdır ve gündem çerçevesinde alınan her bir kararın birbirinden bağımsız olması anlayışına da ters düşmektedir.

65 Genel kurul toplantı başkanı hakkında bkz. AZARKAN, N.: Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarını Kim Yönetir?, **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 17-18, S.26-29, 2013, s. 78 vd.

66 SAYHAN, İ., Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Toplantı Çoğunluğunun Korunması İlkesi ve Çoğunluğun Tespiti, **Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.2, S.2, Aralık 2014, (9-16) s.12.

67 PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.381 N.98. Aksi yönde bkz. BAHTİYAR, M., Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yeter Sayısının “Toplantı Süresince Korunması” Şartına İlişkin TTK. 418/1 Hükmünün Değerlendirilmesi, **Prof. Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan**, (s.59-100), s. 88. (www.lexpera.com., E.T.:22.07.2019)

68 BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s.244.; ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp), N.708. Yazara göre bir gündemde farklı nisapları gerektiren maddeler birlikte bulunuyorsa, değerlendirme yalnızca ilgili gündem maddesiyle sınırlı olarak yapılmalıdır. *Bahtiyar* ise, anılan görüşü, toplantıyı kötü niyetle uzatmayı amaçlayan kişileri de dikkate alarak eleştirmektedir. (BAHTİYAR, Yasaman'a Armağan s.94).

69 BAHTİYAR, Yasaman'a Armağan, s.99. *Bahtiyar*, BTY m.28/1'deki “*Toplantı başlamadan önce, Kanun ve esas sözleşmede öngörülen asgari toplantı nisabının sağlanamaması veya toplantı sırasında yapılan yoklama sonucunda toplantı açılmadan önceki hazır bulunan pay listesine göre hesaplanan karar nisabı kadar payın temsil edilmediğinin anlaşılması halinde toplantı ertelenir.*” ifadesine dayanarak, karar nisabının açılıştaki toplantı nisabına göre belirleneceğini ve toplantı nisabının düşmesinin değil, karar nisabının düşmesinin ertelemeye neden olacağını belirtmektedir. Ayrıca yazara göre nisabın açılıştaki varlığı saptanmalı ve bu nisaba göre belirlenecek karar nisabı mevcut oldukça da karar alınabilmelidir; fakat istisnaen, farklı (özel) toplantı nisabına tabi gündem maddeleri varsa, o maddenin oylanmasından önce, o özel nisabın da sağlanması veya kontrolü gerektiği yönünde bir hükmün yönetmeliğe yazılması yeterli olacaktır, (BAHTİYAR, Yasaman'a Armağan, s.99.)

katıldığıının kabul edildiği; toplantı nisabının altında düşüldüğü andan itibaren alınmış kararların ise yok hükmünde sayıldığı görülmektedir⁷⁰.

c. Azınlık Hakları

Anonim şirketler açısından, çoğunluk iradesine önem verilmiş ve şirketin yönetiminde bu iradenin etkin olması sağlanmıştır. Karar nisabı ile vurgulanan çoğunluk, esas sözleşmenin değiştirilmesi gibi hususlar yönünden yerini sadece çoğunlukta olmanın ötesine geçen daha ağır bir nisaba (m. 425/3), bazı hallerde ise oy birliğine bırakmıştır (m. 421/2). Bununla birlikte esas alınan sistemin, birçok durumda toplamın değil, mevcudun çoğunluğu olduğu; bir diğer ifadeyle, katılım gösterenlerin iradesinin belirleyici nitelik taşıdığı görülmektedir.

Öğretide güç boşluğu ve pay sahiplerinin iradesi ile şirket yönetimi arasındaki kopukluk yaşanması ihtimali çerçevesinde yoğun bir şekilde tartışma konusu edinilen bir husus olarak⁷¹, Türk şirketler hukukunda da anonim şirkette azınlıkta⁷² kalan pay sahiplerinin iradelerinin de belirli ölçülerde sonuç doğurmasına ve bunların haklarının korunmasına yönelik tedbirler alınmıştır. Halka kapalı anonim şirketlerde sermayenin onda biri, halka açık anonim şirketlerde yirmide birine sahip azınlığa tanınan olanaklar bunlar arasında gösterilebilir⁷³. Genel kurulda belirli kararların ancak ağırlaştırılmış nisaplarla alınabilmesi (m.421)⁷⁴, genel kurula davetin şekil şartlarına bağlanmış olması, gündeme bağlılık ilkesi ve pay

70 "Somut olayda kooperatifin, 384 toplam kayıtlı ortak sayısına göre toplantı nisabı 96 olup, başlangıçta bulunup da terk edenlerden sonra toplantıda kalıp oy kullanan ortak sayısının, bu toplantı nisabının altına düşmesi sonucu alınan kararlardan, "yönetim kurulunun ibrası", "yönetim kurulunun faaliyet raporu", "ortaklardan katılım payı alınması" kararlarının, yok hükmünde sayılması gerektiği gözetilerek, bu kararların geçersizliğine ilişkin açılan davanın kabulü yerine, yazılı gerekçelerle reddi doğru görülmüştür", 11. HD. E. 2004/1596, K. 2004/10721, T. 02.11.2004.

71 TEKİNALP, Yönetime Katılma Sorunları, s.7.

72 Azınlık genellikle, şirket iradesinin oluşumuna katkısı sınırlı düzeyde kalan, bu nedenle kendileriyle ilgili hususlarda çoğunluğun iradesine tâbi olan grup olarak değerlendirilmektedir. Çoğunluk ile ise genellikle, şirketin kararlarını doğrudan etkileme gücü bulunan pay sahipleri kastedilmektedir, (NOMER, F., **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü**, İstanbul 1999, s.20, dn.66). Azınlık kavramı sadece sayısal olarak yorumlanmamalıdır. Bu kapsamda %52 karşısında %48'in de azınlık vasfında olduğu kabul edilebilir. (BOZKURT, s.196). Türkçe'de "azlık" diye bir sözcük olmadığı, bunun karşılığının "azınlık" olması gerektiğine ilişkin eleştiri için bkz MOROĞLU, Değerlendirme ve Öneriler, s.228.; Kavramsal olarak, kanun koyucu tarafından benimsenen "çoğunluk" ifadesi karşısında, "azınlık" ifadesinin daha yerinde bir tercih olduğu savunulabilir. Bu açıdan azlık, az olma durumunun kendisi iken, azınlık bir topluluk içinde sayıca az olmayı ifade etmektedir. Bkz. (<http://www.tdk.gov.tr>, E.T. : 09.11.2018).

73 Kurucuların kuruluştan doğan sorumluluktan ibralarını önleme (m. 559), özel denetçi tayini isteme (m.438 vd.), genel kurulu toplantıya çağırma hakkı (m.411-412), finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konuların görüşülmesinin ertelenmesini talep hakkı (m.420) buna örnek olarak gösterilebilir.

74 PETTET, s.152; ROCK/DAVIES/KANDA/KRAAKMAN(Armour/Enriques/Hansmann/Hertig/Hopt), s.190.

sahiplerine genel kurul kararlarının iptalini isteme yetkisinin verilmesi (m.445) salt asgari çoğunluğa dayalı bir idare anlayışının Türk şirketler hukuku açısından benimsenmediğini göstermektedir⁷⁵. Pay sahiplerine tanınan müktesep ve vazgeçilemez haklar da bu yaklaşımın sonuçları arasında gösterilebilir⁷⁶. Birikimli oya ilişkin düzenlemenin de (m. 434)⁷⁷, çoğunluk ile azınlık arasındaki menfaatler dengesinin ayarlanması, azınlığın çoğunluk karşısında korunması ve yönetime makul ölçüde katılımının sağlanması amacını taşıdığı anlaşılmaktadır⁷⁸.

Halka açık şirketlerde şirketin gelişimi gerekçe gösterilerek, olduğundan çok daha düşük kâr dağıtılması, uygulamada konuya ilişkin sıklıkla karşılaşılan sorunlar arasında gösterilebilir. Bu hususta öğretilde, pay sahiplerinin haklı sebepler veya ortaklık menfaati değil, ancak müşterek menfaatlerin bulunması hâlinde haklarının kısıtlanmasına katlanması gerektiği belirtilmektedir⁷⁹. Yargıtay ise bu kavramı “kümülatif menfaat” olarak değerlendirmektedir⁸⁰. Bu anlayışa göre, anonim ortaklığın menfaati için azınlıktan özveride bulunmasını beklemek, özellikle yatırım finansmanında hiç kâr payı dağıtmamak yerine, kâr payı dağıtımının da anonim ortaklığın yararına olduğunu gören menfaat esas alınmalı ve yargı içtihatlarıyla ilkesel bir hâle gelmelidir⁸¹.

75 Bu konuda ayrıca bkz. BOZKURT, s.196.

76 POROY (Tekinalp/Çamoğlu), C.I, N. 465; TEKİNALP, Yönetime Katılma Sorunları, s.40.; NOMER, F., Anonim Ortaklıkta Eşit Davranma (Eşit İşlem) İlkesi, **Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan**, İstanbul 1998, (469-490), s.470.

77 Ticaret Bakanlığı'nun Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Birikimli Oy Kullanımına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ m.4'e göre birikimli oy, genel kurula katılan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin kullanmaya yetkili olduğu oy sayısının, seçimi yapılacak yönetim kurulu üye sayısı ile çarpılması suretiyle hesaplanır. Seri: IV, No: 29 Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Birikimli Oy Kullanımına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ m.5'e göre birikimli oy kullanma; genel kurula katılan kişinin yönetim kurulu ve denetim kurulu üyeliği seçiminde kullanacağı oy sayısı, sahip olduğu veya vekil sıfatıyla kullanmaya yetkili olduğu oy sayısı ile seçim yapılacak yönetim kurulu ve denetim kurulu üye sayısının çarpılması suretiyle bulunan ve bu suretle ulaşılan birikimli oy sayısının tamamı bir aday için veya birden fazla adaya bölünerek kullanılabilen oy kullanma yöntemidir.

78 KARASU, R., 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Anonim Şirketlerde Kurumsal Yönetim ile İlgili Getirilen Yenilikler, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2013, S.2, (33-60), s.47.

79 TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu), N.885.

80 Bu konuya ilişkin bir Yargıtay kararında (11. HD., T. 02.03.2017 E. 2016/6510 K. 2017/1252); şirkette enflasyon düzeltilmesinden kaynaklanan nedenlerle kâr payı dağıtılmamasına üst üste iki hesap yılında da karar verildiği görülmektedir. Yerel mahkeme, şirketin 2012 ve 2013 yıllarında kâr etmesine rağmen, genel kurulda kâr dağıtılmamasına ilişkin alınan kararın pay sahiplerinin haklarını ihlâl ettiğine karar vermiştir. Ancak temiz sonucunda Yargıtay; şirketin ayrıca uluslararası nakliye faaliyeti ile iştigal etmesini de göz önüne alarak Avrupa'da ve ülkedeki ekonomik gelişmelerin iyi olmayacağı öngörüsü karşısında şirketin bu olumsuz koşullar altında devamlılığının sağlanabilmesi için, finansal tablolarda yer alan mevcut zararı karşılanıncaya kadar yönetim kurulunca kâr dağıtmama kararı alınmasında hukuka aykırılık görmemiştir. Daire tarafından bu kararda, bireysel değil kümülatif menfaatin gözetildiği ifade edilmiştir. (www.lexpera.com, E.T.: 08.07.2019)

81 TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu), N.886.

B. Eşit İşlem İlkesi

1. Kavram ve İşlevleri

TTK m. 357'de düzenlenmiş olan eşit işlem ilkesi, kurumsal yönetim ilkelerinden adillik ilkesiyle yakından ilişkilidir. Adillik, şeffaflık temelinde iyi yönetim ve denetimle menfaatlerin ideal noktada buluşturulması gerekliliğini ifade eder⁸². Pay sahiplerinin adil muamele görme hakkı OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri ve SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde de yer almaktadır⁸³ ve 6102 Sayılı TTK m.357 ile kanunî bir üst kural olarak düzenlenmiştir. TTK m.357'ye göre pay sahipleri eşit şartlarda eşit işleme tâbi tutulur. Benzeri bir hüküm, AET'nun ticaret şirketlerine ilişkin, 13.12.1976 tarih ve 77/91/EWG sayılı İkinci Yönergesi'nin 42. maddesinde de öngörülmüştür⁸⁴.

Eşit işlem ilkesi, bağımsız bir üst norm olarak kaynağını dürüstlük kuralından almaktadır⁸⁵. Her ne kadar kanun lafzı pay sahiplerine yönelik olsa da eşit işlem ilkesi şirketle bağlantılı diğer menfaat sahiplerini de dışarıda tutmamaktadır⁸⁶. Bu açıdan ilke, hem yönetim kuruluna hem de genel kurula hitap etmekte ve bu organları haksız ve keyfi uygulamalara karşı sınırlandırarak⁸⁷, çoğunluğun ve azınlığın menfaatlerini dengeleyici bir işlev göstermektedir. Eşitlikten kasıt, kural olarak nispi bir eşitliktir ve bu kurala istisna getirilmesini, ancak haklı, makul ve objektif olarak geçerli bir gerekçenin varlığı halinde mümkün kılmaktadır⁸⁸. Eşit işlem ilkesinin, kural olarak mutlak değil, "eşit şartlarda eşit işlem" kriterine uygun olarak nispi bir şekilde uygulanması, kurumsal yönetim ilkelerinden adillik ilkesinin bir sonucu olarak değerlendirilebilir⁸⁹.

82 TTK Genel Gerekçe N.89.'e göre Genel kurul toplantısı, pay sahiplerinin katılımını artırmak amacıyla pay sahipleri arasında eşitsizliğe yol açmayacak ve pay sahiplerinin mümkün olan en az maliyetle katılımını sağlayacak şekilde gerçekleştirilir, (SPK Kurumsal Yönetim Tebliği, m.1.3.3).

83 OECD/G20, s.19; SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri m. 1.

84 "For the purposes of the implementation of this Directive, the laws of the Member States shall ensure equal treatment to all shareholders who are in the same position." (<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1977/91/oj>, E.T., 16.07.2019)

85 TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu), N.887.; NOMER, Sadakat Yükümlülüğü, s.24; ERDEM, E., **Türk ve İsviçre Hukuklarında Eşit İşlem İlkesi**, İsviçre Borçlar Kanunu'nun İktisabının Sekseninci Yılında İsviçre Borçlar Kanunu'nun Türk Ticaret Kanunu'na Etkileri, İstanbul 2009, (393-419), s.395.

86 EMİNOĞLU, s.118.; TEKİNALP, Alacakaptan'a Armağan, s.637.

87 TTK m.357 Gerekçesi; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.59.; ERDEM, Eşit İşlem, s.396.; NOMER, Eşit İşlem, s.481.

88 İlke ancak şartların eşit olması hâlinde uygulanabildiği için, şirket esas sözleşmesinde farklı pay grupları oluşturulup, bu farklı pay gruplarına ayrı haklar tanınabilir. (ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.59; ERDEM, Eşit İşlem, s.403.; NOMER, Eşit İşlem, s.485-486.)

89 EMİNOĞLU, s. 118.; ERDEM, Eşit İşlem, s.397.

Eşit işlem ilkesi, esas sözleşmedeki hükümlerin adil ve menfaatler dengesine uygun bir şekilde yorumlanmasını da gerekli kılar⁹⁰. İlkenin, pay sahiplerinin belirli haklarını da teminat altına almasından ötürü, menfaatleri koruyucu bir işlevinin bulunduğu savunulabilir. İlke aynı zamanda, ortaklık yönetiminde söz sahibi kişilerin haksız ve yolsuz işlemleri ile pay sahiplerini zarara uğratmamaları gerektiğini vurgulamasıyla pay sahiplerinin ortaklığa karşı güvenini de temin eder⁹¹.

2. Genel Kurul Toplantılarının İşleyişinde Eşit İşlem İlkesi

AB Parlamentosu ve Konseyinin 11.07.2007 Tarih ve 2007/36/EG Sayılı, “Borsaya Kote Şirketlerin Paysahiplerinin Belirli Hakların Kullanılması Hakkında Direktifi” m.4’te belirtildiği gibi şirket, genel kurula katılımında ve oy haklarının genel kurulda kullanılmasında aynı konumda bulunan bütün pay sahiplerine eşit işlem yapılmasını sağlamakla yükümlüdür. Koruyucu haklar bağlamında genel kurul toplantılarına katılım⁹², iptal davası açma hakkı⁹³, bilgi alma ve inceleme hakkı gibi pay sahipliğinden doğan bireysel haklarda eşit işlem ilkesi, oransallık ilkesi etki etmeksizin tüm pay sahiplerine eşit şekilde (mutlak olarak) uygulanmak zorundadır⁹⁴. Sınırlamanın hangi gerekçeye dayandığı önem arz etmeksizin, bu konularda sınırlama yapılamaz⁹⁵.

a. Genel Kurula Katılma Hakkı ve Buna İlişkin Sınırlandırmalar

Genel kurul toplantılarında konuşma sürelerinin belirlenmesinde ve buna ilişkin azami sınırlar konulmasında da eşit işlem ilkesi geçerlidir. Ancak pay sahiplerinin sayıca fazlalığı halinde, sürelerin somut duruma göre farklılaştırılması mümkündür⁹⁶. Bu sınırlandırma mutlak eşit

90 TTK m.357 Gerekçesi; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.58; EMİNOĞLU, s.70.

91 PASLI, s.52-53.; NOMER, Eşit İşlem, s.483.

92 YİĞİT, s.48; Genel kurula katılma hakkı mutlaktır, ancak sadece katılım hakkının oy kullanma hakkını da beraberinde getirmeyeceğini belirtmek gerekir. Örneğin, oydan yoksunluk hâllerinde, pay sahibi genel kurul toplantısına katılabilse dahi oy kullanamayacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz. TEOMAN, Ö., Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması, Otuz Yıl Ticaret Hukuku: Tüm Makalelerim, İstanbul 2000, (60-72), s.61, 5.dn.

93 Pay sahibinin şirket üzerinde denetimine olanak sağlayan haklar arasında yer alan iptal davası açma hakkı da, mutlak haklardandır, (YILDIZ, Eşit İşlem, s.172).

94 Bu ilkenin pay sahipliğinin özüne ilişkin haklar bakımından mutlak olduğu söylenebilir, (ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s.140.). Bu açıdan önemli olan, sayısı ve oy değerinden bağımsız olarak, pay sahibi olma vasfıdır. (ERDEM, Eşit İşlem, s.395. KIRCA (Şehirli Çelik/Manavgat), **Anonim Şirketler Hukuku, C.2/2**, Ankara 2016, s.83; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.61). Vazgeçilmez haklar mutlak olarak uygulanır ve bunlara oransallık ilkesi tatbik edilmez, (TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu), N.870h.; PULASLI, Şirketler Hukuku, s.276, N.8).

95 Bu gibi durumlarda eşit işlem ilkesinin ikincil öneme sahip olduğuna ilişkin görüş için bkz. ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s.145; EMİNOĞLU, s.124.

96 Genel kurul toplantılarında konuşma sürelerinin kısıtlanmasına kimin/kimlerin ya da hangi organların karar verebileceğine ilişkin farklı görüşler için bkz. TEOMAN, Ö., **Genel Kurulda Konuşma Süresinin Sınırlandırılması**, Otuz Yıl Ticaret Hukuku: Tüm Makalelerim, (462-

işlem ilkesine uygun olarak, pay sahiplerinin görüşlerini açıklamasına imkân verecek ölçülülük içerisinde gerçekleştirilmelidir⁹⁷. Toplantı başkanı⁹⁸ da bu ilkeyi gözeterek, toplantı esnasında gündemde yer alan konuların tarafsız ve ayrıntılı bir şekilde, açık ve anlaşılabilir bir yöntemle aktarılması konusunda özen göstermeli ve pay sahiplerine eşit şartlar altında düşüncelerini açıklama ve soru sorma imkânı sunmalıdır⁹⁹. Ayrıca, pay sahipleri de bu konuda toplantının işlerliğini aksatacak davranışlarda bulunmaktan kaçınmakla yükümlüdür; aksi hâlde, buna uymayan kişiler toplantı salonundan çıkartılabilir¹⁰⁰. İlke uyarınca, ihlâlde bulunan kişilere uygulanacak bu yaptırımın da, ihlâlde bulunanların tamamını kapsamı ve bir kısmına ayrıcalık tanınmaması gereklidir¹⁰¹. Pay sahipliği haklarının kötüye kullanılması kapsamında, öğretide engelleme siyaseti olarak da nitelendirilen, toplantının sağlıklı biçimde yürümesini engelleyen davranışlar da toplantıdan çıkarma sebepleri arasında yer almaktadır¹⁰².

472), s.468, dn. 10. *Teoman* ise, konuşma hakkının genel kurul kararı ile kısıtlanmasının daha etkin olacağını, ancak belirli bir süre konuşan ve süreyi aştığına dair uyarılara rağmen konuşmaya devam eden pay sahibinin konuşmasının kısıtlanmasına toplantı başkanının yetkili olduğu görüşündedir. *Pulaşlı*'ya göre çıkarma kararını vermeye yetkili organ genel kuruldur, (PULAŞLI, Şirketler Hukuku, S.624, N.43). *Azarkan*'a göre ise toplantı başkanı, toplantıyı tarafsız bir şekilde yürütmek zorundadır, konuşma hakkını kötüye kullananların sözlerinin kesilmesi veya toplantının huzurunu bozanların toplantıdan çıkarılmasını genel kurulun onayına sunmak toplantı başkanının yetkisi dahilindedir, (İMREGÜN, s.114.; AZARKAN, s.78). Belirli bir öneride bulunan pay sahibine, bu önerisini açıklaması için yeterli sürenin tanınması da bu kapsamdadır, (YILDIZ, s.122).

- 97 PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s.646 N.44.; *Teoman* belirli bir konuşma süresinin belirlenmesi konusunda tüm anonim ortaklıklara uygulanabilecek genel bir kuralın konulamayacağını belirtmiştir. Bu açıdan hâkimin, somut olay içerisinde hazır bulunan ya da söz almak için başvuran pay sahibi başta olmak üzere, şirketin özelliklerine göre sınırlandırmayı incelemesi gerekmektedir. Yazara göre, gündem maddelerinin önemleri dikkate alınarak her bir gündem maddesi için ayrı bir görüşme süresinin belirlenmesi de mümkündür. (TEOMAN, Ö., Konuşma Süresi, s.470)
- 98 TTK m.419'a göre esas sözleşmede aksine herhangi bir düzenleme yoksa toplantıyı, genel kurul tarafından seçilen, pay sahibi sıfatını taşıması şart olmayan bir başkan yönetir. Esas sözleşme ile, toplantının idaresinin divan şeklinde bir kurula verilmesinin de mümkün olduğu savunulmaktadır, (AZARKAN, s.81, dn.29). Uygulamada yönetim kurulu üyelerinden birinin toplantıya başkanlık edeceğine yönelik esas sözleşme hükümlerine yer verildiği görülmektedir. Bu durum, yönetim kurulunun genel kurula hesap verme yükümlülüğü altında olması ve genel kurulun ibra yetkisi göz önüne alındığında, toplantı başkanının tarafsızlığına yönelik şüphelere neden olabilir, (AZARKAN, s.87).
- 99 EMİNOĞLU, s.40; SPK Kurumsal Yönetim Tebliği m.1.3.5: "*Genel kurul toplantısında, gündemde yer alan konuların tarafsız ve ayrıntılı bir şekilde, açık ve anlaşılabilir bir yöntemle aktarılması konusuna toplantı başkanı özen gösterir. Pay sahiplerine eşit şartlar altında düşüncelerini açıklama ve soru sorma imkânı verilir.*"
- 100 *Teoman*, genel kabul uyarınca, çıkarma yetkisinin toplantı başkanının tarafından kullanılabileceğini; ancak keyfiligi önlemek gayesiyle, bu konuda takdirin genel kurul kararına da bırakılabileceğini belirtmektedir, (TEOMAN, Ö., **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması**, Otuz Yıl Ticaret Hukuku: Tüm Makalelerim, İstanbul 2000, (s.60-72). s.66-67). Aynı yönde bkz. ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.289.
- 101 YILDIZ, Eşit İşlem, s.122.
- 102 TEOMAN, Çıkarılma, s.63 vd.

Her hâlükârda, toplantıdan çıkarılma yoluna başvurulması için, bunun ultima ratio olması, bir diğer ifadeyle, daha hafif ve başkaca önlemlerin etkisiz kalacağından endişe edilmesi gereklidir¹⁰³. Toplantıdan çıkarılması durumunda ilgili pay sahibi, pay sahipliğinden doğan haklarını değil, ilgili toplantıya katılmaktan doğan haklarını kullanamayacaktır ve bu geçici bir tedbir niteliğindedir¹⁰⁴.

Ayrıca, pay sahibinin konuşma süresinin kısıtlanması ve toplantıdan çıkarılması kararları, genel kurul kararlarından usule ilişkin bir karar olup, iptal edilebilirlik niteliğini kazanması için esas karara etkili bir hâl alması aranır¹⁰⁵. Eşit işlem hakkı, pay sahipliğinden doğan haklardan bağımsız olmadığı için tek başına ileri sürülemez; ancak, pay sahipliğinden doğan bir hakla birlikte ileri sürülebilir¹⁰⁶. Örneğin, genel kurul kararı ile pay sahiplerinden birine/bazılarına haklı olmayan özel bir menfaat sağlanmışsa, diğer pay sahiplerince bu karar açısından iptal istemi yoluna gidilebilir; fakat anılan ilke bu haksız ödemenin kendilerine de yapılması istemini haklı kılmaz¹⁰⁷.

b. Bilgi Alma Hakkı

Eşit işlem ilkesinin genel kuruldaki mutlak görünümünden biri de pay sahiplerinin bilgi alma hakkıdır¹⁰⁸. Kurumsal yönetim ilkelerinin kamuyu aydınlatmaya dair esaslarının, pay sahipleri açısından karşılığı bilgi alma hakkıdır¹⁰⁹. Belirtmek gerekir ki, TTK m.437'de düzenlenmiş

103 BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s.224.; TEOMAN, Çıkarılma, s.62.

104 BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s.335.; TEOMAN, Çıkarılma, s.69. Çıkarılma kararının iptali için, ilgili pay sahibinin kararın haksız olduğunu ispat etmesi gerekli ve yeterlidir, (TEOMAN, Çıkarılma, s.71), *Teoman'a* göre, kararın iptali için ayrıca, pay sahibinin toplantıdan çıkarılmaması durumunda kullanacağı oy nedeniyle bu toplantıda alınmış olan herhangi bir kararın farklı yönde neticelenebileceğini ispat etmesini gerek yoktur. Haksız çıkarılan pay sahibi ile oyunu kullanması hukuka aykırı olarak engellenen pay sahibi arasında bu açıdan fark yoktur. Yazar, toplantıdan haksız çıkarılmada usule ilişkin kararın esasa ilişkin kararı etkilemiş olmamasını şart kabul etmemekte iken; konuşma süresinin kısıtlanmasında kararın iptal edilebilmesi için esasa etkili olması gerektiğine katılmaktadır.; Ancak bir başka görüşe göre böyle bir ayırım yapılmaksızın usule ilişkin kararların iptal edilebilmesi için, karar, esası etkilemelidir. (MOROĞLU, Hükümsüzlük, s.13); ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp), N.738.

105 Bu kapsamda pay sahibi, usulî karar yüzünden yeterince açıklamada bulunamadığını, ayrıca gerek kendisinin gerek pay sahiplerinin yeterince aydınlanamadığını ileri sürerek muhalefetini toplantı tutanağına geçirmek kaydıyla esas kararın iptali için iptal davası açabilir, (TEOMAN, Konuşma Süresinin Sınırlandırılması, s.469; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.288).

106 AKDAĞ GÜNEY, *Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi*, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.3-4, Ankara 2014, (115-136), s.121.; ERDEM, Eşit İşlem, s.396.

107 YILDIZ, Eşit İşlem, s.74.

108 YILDIZ, Eşit İşlem, 174. Ancak pay sahibinin bilgi alma hakkı ile genel kurulun organ sıfatıyla bilgi alması birbirinden farklı kavramlardır. Ayrıntılı bilgi için bkz. KAYA, Bilgi Alma Hakkı, s.57 vd.

109 ÖZER, s.630.; Hakların sakınılarak kullanılması ilkesi nedeniyle, şirket tarafından kamuya açıklanmış olan hususların pay sahibinin bilgi alma hakkı kapsamına dahil edilemeyeceği

olan bilgi alma hakkı, geniş anlamda kamuyu aydınlatma ilkesi içinde yer almaktadır¹¹⁰. Buna göre, m.437/2 uyarınca, her pay sahibi genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri, denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir¹¹¹.

Öğretide bilgi alma ve inceleme hakkı bağlamında yönetim kurulunun hesap verme görevi ve bu kapsamda ibra kararı arasında sebep sonuç ilişkisi olduğu, hesapların ortaya konulmasının ibranın ön koşulu olduğu ifade edilmektedir¹¹². TTK m. 409'a göre yönetim kurulu üyelerinin ibrasına ilişkin karar genel kurulda verildiğine göre, geçerli bir genel kurul kararından bahsedebilmek için pay sahiplerine bilgi alma ve inceleme hakkının, ilkelere uygun şekilde tanınmış olması gerekmektedir. Pay sahibi bilgi alma hakkı sayesinde şirketin ekonomik yapısı, faaliyetleri ve yönetim yapısı ile şirket yöneticilerinin elde etmiş olduğu menfaatler hakkında bilgi edinebilecektir¹¹³. Eşit işlem ilkesi uyarınca bilgi alma ve inceleme hakkı her pay sahibine tanındığından, bu hakka ancak ticari sırlar ve şirket menfaatleri dolayısıyla sınır konulabileceği kabul edilmektedir¹¹⁴. Bununla birlikte, talebin konusunu aynı zamanda kamuya da açıklanması zorunlu olan hususlar oluşturuyorsa, bunlar açısından haklı nedenin varlığı kabul edilmez. Çünkü bu halde bilgi alma hakkı zaten, kamuyu aydınlatma ilkesi çerçevesinde doğmaktadır¹¹⁵. Ayrıca öğretide, genel kurullarda pay sahibi veya temsilcisi dışındaki kişilerin de uygulamada görevli olabileceklerinin göz ardı edilmemesi gerektiği, bu kapsamda genel kurul toplantılarında açıklanan bilgilerden şirket sırrı kapsamına girenlerin, şirket menfaatini zedeleyebileceği ifade edilmektedir¹¹⁶.

yönünde bkz. KARASU, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, **BATİDER**, C.23, S.2, Aralık 2005, (73-114), s.100.

- 110 Kamuyu aydınlatma üst bir kavram olup, bilgi alma hakkının muhatabı pay sahipleri iken; kamuyu aydınlatmanın muhatabı menfaat sahipleridir, (KAYA, Bilgi Alma Hakkı, s.29-30).
- 111 Bilgi alma hakkının konusu hakkında kapsamlı bilgi için bkz. KARASU, Bilgi Alma, s.84 vd.; Kanun Gereçesi uyarınca özenli, baştan savma olmayan, sorunun karşılığı niteliğini taşıyan, ilgisiz konuları içermeyen anlamındadır. Gerçeğe uygunlukta kasıt, gerçeği aynen yansıtan doğru, yalan ve aldatıcı olmayan bilgidir. Hesap verme ilkesine uygunluk ile, hesap verme konumunda bulunan bir kişinin, sorumlu olduğu kişiye vermekle yükümlü olduğu, kapsamlı, içerikli ve belgeli bilgi anlaşılmaktadır. TTK m. 437 Gereçesi.
- 112 KAYA, Bilgi Alma Hakkı, s.25. İbra, ancak genel kurulun bilgisine ulaşan konularda geçerlidir. Bilgi alma hakkı ibranın geçerlilik şartıdır, (AYTAÇ, Z., **Anonim Ortaklıklarda İbra**, Ankara 1982, s.71).
- 113 KARASU, Bilgi Alma Hakkı, s.79; **Kaya**, s.23.
- 114 Ticari sır, mutlak ve nispi ticari sır olarak ikiye ayrılır. Kanun hükmü gereğince ya da şirketin sözleşmesel ilişkisinden doğan yükümü nedeniyle, açıklanamayan bilgiler, mutlak şirket sırrı olarak adlandırılır. Mutlak sır kavramı dışında kalan ve ancak, şirket menfaatleri gereği korunması gereken bilgiler ise nispi şirket sırrını oluşturmaktadır. Bilgi alma hakkının sınırını nispi ticari sır oluşturur, (GÜRBÜZ USLUUEL, **Türk Özel Hukukunda Özellikle Anonim Şirketlerde Ticari Sırların Korunması**, İstanbul, 2009, s.169; KAYA, Bilgi Alma Hakkı, s.266 vd.)
- 115 YILDIZ, Eşit İşlem, s.175.
- 116 KARASU, Bilgi Alma Hakkı, s.91.

c. Oy Hakkında İmtiyaza İlişkin Sınırlandırmalar

Pay sahiplerine eşit, adil muamele edilmesi yükümlülüğünün önemli yansımalarından biri de oy hakkında imtiyaza TTK uyarınca getirilmiş sınırlamalardır. Oy hakkında imtiyazın sınırlandırılması ile bu imtiyazın “kaldıraç” gücünün azaltılması ve pay sahipleri demokrasisi açısından denge sağlanması hedeflenmiştir¹¹⁷. Bu sınırlamaya göre, TTK m.479/2 uyarınca, bir paya en çok on beş oy hakkı tanınabilmektedir. Ancak, bu sınırlama kurumlaşmanın gerektirdiği veya haklı bir sebebin ispatlandığı durumlarda uygulanamayacaktır¹¹⁸.

TTK m. 479/2'ye göre bu iki hâlde, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinin, kurumlaşma projesini veya haklı sebebi inceleyip, bunlara bağlı olarak, sınırlamadan istisna edilme kararını vermesi gerekir. Projede yapılacak her değişiklik mahkeme kararına bağlıdır¹¹⁹. Kurumsallaşmanın gerçekleşmeyeceğinin anlaşıldığı veya haklı sebebin ortadan kalktığı hâllerde istisna etme kararı mahkeme tarafından geri alınabilir. Ayrıca SPK m.48/4'e göre yatırım ortaklıkları hakkında TTK m. 479/2 hükmü uygulanamaz¹²⁰. TTK açısından da, genel kurula ilişkin olarak mutlak eşitliğin geçerli olduğu hâller dışında, m.479/3'e göre esas sözleşme değişikliği ve ibra ve sorumluluk davası açılmasında oyda imtiyaz hükümleri uygulanmaz.

117 SPK Kurumsal Yönetim Tebliği, m.1.4.2.: “Oy hakkında imtiyazdan kaçınılır. Oy hakkında imtiyazın varlığı halinde halka açık payların sahiplerinin yönetimde temsilini engelleyecek nitelikteki imtiyazların kaldırılması esastır”.; Ayrıca bkz. m. 479 Gereğesi ve EMİNOĞLU, Kurumsal Yönetim, s.70.

118 Mahkemenin haklı sebep olarak kabul etmediği bir karar örneği için bkz. “Davacının TTK 479/2 maddesi uyarınca haklı sebep olarak, “şirketin kuruluşundan itibaren aynı prensiplerle yönetilmesi, yönetimin başarılı olması ve hissedarların hiçbir zarara uğramaması, ana sözleşme ile tanınan imtiyazların şirketin pay sahipleri açısından kazanılmış hak niteliğinde bulunması” sebeplerine dayandığı, bu sebeplerin tek başına Kanunda belirtilen haklı sebep olarak kabul edilemeyeceği...” Yarg.11. HD. Esas No: 2015/2219 Karar No: 2016/1020 K. Tarihi: 01.02.2016 (www.lexpera.com, E.T., 08.07.2019)

119 Yarg. 11. HD. Esas No: 2016/10038 Karar No: 2018/3643 K.Tarihi: 16/05/2018; Yarg. 11 HD Esas No: 2014/3120 Karar No: 2014/11961 K. Tarihi: 24.06.2014 (www.lexpera.com, E.T., 08.07.2019)

120 “Sermaye Piyasası Kanunu'nun 48. maddesine 20/2/2014 tarihli 6525 sayılı Kanun 40. madde ile “Yatırım ortaklıklarının imtiyazlı pay ihracına ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir. Yatırım ortaklıkları tarafından belirli grupların yönetim kurulunda temsil imtiyazı ile oyda imtiyaz tanıyan pay ihracında 6102 sayılı Kanun'un 360'ncü maddesi ile 479'uncu maddesinin ikinci fıkrası hükümleri uygulanmaz.” ibaresi eklenmiş ve yatırım ortaklıklarındaki imtiyazlı paylar yönünden TTK'dan farklı bir düzenleme benimsenmiştir. O halde mahkemece dava tarihinden sonra yürürlüğe giren bu düzenleme nazara alınarak, davanın konusuz kalması sebebiyle esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına şeklinde hüküm kurulması gerekirken, TTK'nın 479. maddesi kapsamında haklı sebebin varlığının tartışılması doğru görülmemiş, hükmün temyiz eden davacı yararına bozulması gerekmiştir” Yarg. 11. HD. Esas No: 2015/3051 Karar No: 2015/9675 K. Tarihi: 30/09/2015 (www.lexpera.com, E.T., 08.07.2019)

3. İlkeden Sapabilme ve İlkeye Aykırılığın Yaptırımları

Pay sahipleri eşit işlem ilkesinden bazı somut durumlar için vazgeçebilirler; bununla birlikte anılan ilkeye bağlı haklardan tamamen vazgeçilmesi mümkün değildir¹²¹. Eşit işlem ilkesine aykırı davranışlara bağlanan yaptırım, bununla sınırlı olmaksızın, ilgili kararın iptal edilmesidir¹²². Öğretide bir görüş, butlan ve iptal edilebilirlik yaptırımları arasındaki sınır açısından, eşit işlem ilkesine sürekli aykırılık sonucu doğuran genel kurul kararlarına butlan, ilkeye belli pay sahipleri bazında ve geçici aykırılık hâlinde ise iptal yaptırımının uygulanmasını savunmaktadır¹²³. Bununla birlikte anılan görüşe, “süreklilik” kriterine her durumda dayanulamayacağı, bazı durumlarda bu koşul sağlanmasa dahi ilgili kararın anonim şirketin temel ilkeleriyle çelişebileceği eleştirisi getirilmektedir¹²⁴. Bir diğer görüş ise butlan yaptırımını benimsemekle birlikte¹²⁵, bazı hallerde somut olayın özelliklerinin iptal yaptırımını da gerekli kılabileceğini ifade etmektedir¹²⁶. Bir diğer görüş de genel kurulun eşitlik ilkesini ihlâl eden kararları için kural olarak butlan yaptırımını benimsemeyip, m.445'e istinaden iptal yaptırımını benimsemektedir¹²⁷. Yargı kararlarında, iptal yaptırımının uygulanması görüşü öne çıkmaktadır¹²⁸.

- 121 ERDEM, Eşit İşlem, s.397.; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.61. Genel kurulda bir kararın oy birliği ile alınması gibi durumlar açısından, eşit davranma ilkesinin işlevselliği hakkında bkz. NOMER, Eşit İşlem, s.472.
- 122 “Eşit işlem ilkesine aykırılığın hukukî sonucu, somut olayın şartlarına bağlı olmak şartı ile iptaldir; iptal söz konusu tek sonuç değildir.”, (6102 sayılı Kanun Gerekçesi, m. 357)
- 123 Ancak butlanın tespiti süreye bağlı olmaksızın ileri sürülebildiği için bu yaklaşım bazı sakıncalara neden olabilir; bu yüzden, butlanın uygulama alanı sınırlandırılmalıdır. (ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s.151.); Moroğlu'na göre eşit işlem ilkesine aykırılık dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eder. (MOROĞLU, Hükümsüzlük, s.206.)
- 124 Örneğin sermayenin iadesi ilkesine aykırılık taşıyan şekilde, genel kurul tarafından alınan bazı pay sahiplerine ödeme yapılması kararı süreklilik kriterini sağlamamakla birlikte, bu kararın iptal yaptırımına değil butlana tâbi tutulması gerektiği kabul edilmektedir, (AKDAĞ GÜNEY, Eşitlik, s.128).
- 125 TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu), N.892; KARASU, Kurumsal Yönetim, s.45; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.58.; BAHTİYAR, Ortaklıklar, s.198.
- 126 TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu), N.892.
- 127 Eşit işlem ilkesi m.357'de açık olarak düzenlendiği için m.445'de yer alan iptal sebepleri içinde kanuna aykırılığa dayanılabilir; bu açıdan, butlanın ikincilliği ilkesi gözetilmeli ve bu kararların butlanı hâlinde ortaya çıkacak hukuki sonuç dikkate alınmalıdır, (AKDAĞ GÜNEY, Eşitlik, s.128). Aynı yönde bkz. BOZKURT, s.202; EMİNOĞLU, s.129. ERDEM, s.404.; Genel kurul kararları yönünden butlanın ikincilliği yaklaşımına ilişkin detaylı bilgi için bkz. KIRCA (Şehirli Çelik/Manavgat), C.2/2, s.15 vd.
- 128 “Mahkemeye, dava konusu 26.12.2002 tarihli genel kurulda, artırılan sermayenin tahsil biçiminin ortaklar arasında eşitsizliğe yol açacağı ve TTK.nun 381.maddesi hükmüne aykırı olduğu gözetilerek, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçeyle davanın tümü ile reddedilmesi doğru görülmemiş...”, (Yarg. 11. HD., E. 2005/13567 K. 2007/4688 T. 20.3.2007); “Bu ilkenin amacı, eşit koşulların varlığında her bir pay sahibinin, diğer pay sahipleri gibi aynı işleme tabi olmasını sağlamaktır.”, (Yarg. 11. HD. Esas No: 1997/5583, Karar No:1997/6609, K. Tarihi: 06.10.1997. (www.kazanci.com, E.T.:20.07.2019))

C. Hakların Sakınılarak Kullanılması İlkesi

1. Kavram ve Sonuçları

Anonim şirketler hukukunda, pay sahiplerinin oy hakkını kullanırken şirkete bağlılık yükümlülüğünün olup olmadığı tartışmalıdır¹²⁹. Genel olarak, bir sermaye şirketi olan anonim ortaklıkta, pay sahiplerinin konumu ve şirketin yapısı itibarıyla, pay sahiplerinden birbirlerinin çıkarlarını gözetmelerinin beklenemeyeceği kabul edilmektedir¹³⁰. Ancak bu yükümlülüğün olmaması pay sahiplerinin genel kurullarda oy hakkının keyfî bir biçimde kötüye kullanabileceği şeklinde yorumlanmamalıdır. Her pay sahibinin haklarını kullanırken önce kendi menfaatini düşünmesi olağan olmakla birlikte¹³¹, dürüstlük kuralı ve affectio societatis ilkesi¹³² dikkate alındığında, genel kurulda haklarını kullanırken pay sahiplerinin bunu şirket menfaatine en az zarar verecek şekilde yapması beklenir¹³³.

- 129 *Akm*, pay sahiplerinin hem şirkete (dikey sadakat borcu) hem de diğer pay sahiplerine karşı (yatay sadakat borcu) olduğunu kabul etmektedir. Yazara göre burada esas tespit edilmesi gereken husus, bu borcun oy kullanma hakkının sınırlarına etkisidir. Buna göre sınırlamaya, somut olay bazında ve şirketin iç yapısı ile esas sözleşmesi çerçevesinde bakılmalıdır, (AKIN, Y.M. **Şirketler Hukukunda ve Özellikle Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Sadakat Borcu**, İstanbul 2002, s. 166-167). *Nomer'e göre ise*, pay sahibinin oy hakkını kullanmadaki serbestisinden ötürü, kural olarak oy kullanmada şirket menfaatini gözetme borcunun yüklenmemesi yerinde olacaktır. Bununla birlikte yazar, sadakat yükümlülüğü dolayısıyla belirli hallerde pay sahibine, oyunu şirket menfaatleri doğrultusunda kullanma yükümlülüğünün getirilebileceğini, savunmaktadır, (NOMER, F. *Sadakat Yükümlülüğü*, s. 106); *Karasu'*ya göre sadakat yükümlülüğünün kabulü için tarafların karşılıklı menfaatlerini etkileme imkânının bulunması yeterlidir. (KARASU, Bilgi Alma Hakkı, s.92), *Gürbüz Usulü* ise affectio societatis'e dayalı olarak sadakat yükümlülüğünün kabul edilebileceğini belirtmektedir, (GÜRBÜZ USLUEL, s.176). Karşı yöndeki görüşler için bkz.:ARSLANLI, AŞ II-III, s.52; TEOMAN, Yoksunluk, s.12; ANSAY, s.227; AYHAN, R./ÇAĞLAR, H./ÖZDAMAR, M., **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Ankara 2019, s.442.; Aksi görüş için bkz. s.105 vd.; MOROĞLU, Hükümsüzlük, s.211. *Moroğlu'*na göre pay sahiplerinin şirkete ve diğer pay sahiplerine karşı kural olarak sadakat yükümlülükleri bulunmamakla beraber, istisnaen şirkette egemen konumda bulunan pay sahiplerinin şirkete karşı sadakat yükümlülüklerinin bulunduğu kabulü gerekir.
- 130 Bağlılık yükümlülüğü ve dürüstlük kuralı birbirinden farklıdır. Dürüstlük kuralı, "herkesin" haklarını kullanırken ve yükümlülüklerini yerine getirirken dürüstlük kurallarına uyması iken; bağlılık yükümlülüğü, gerekli hallerde, başkalarının da çıkarlarının koruması gereğini oluşturabilir, (AKDAĞ GÜNEY, *Anonim Şirketlerde Hakların Sakınılarak Kullanılması İlkesi ve Uygulanması*, Prof. Dr. Hikmet Sami Türk'e Armağan, Ankara, 2017, (45-68), s.53).
- 131 Öğretide bu ilkenin, pay sahiplerinin oy hakkını kullanırken diğer ortakların menfaatlerini göz önünde tutmayı zorunlu kıldığı için oy hakkından serbestçe yararlanma hakkını da bir ölçüde kısıtladığı belirtilmektedir. (TEOMAN, *Oy Hakkından Yoksunluk*, s.13) Ayrıca bkz. YİĞİT, s.219.
- 132 Affectio societatis çok sayıda pay sahibi bulunan anonim şirketlerde zayıflasa dahi tamamen ortadan kalkmamaktadır. Öğretide, bu ortaklıklarda kamuyu aydınlatma ilkesinin, pay sahibine ortak amaç için gerekli özenin gösterilmesi imkanının sağlanması işlevini de taşıdığı belirtilmektedir, (POROY (Tekinalp/Çamoğlu), N.60; BAHTIYAR, *Ortaklıklar*, s.22), ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.57.; NOMER, *Sadakat Yükümlülüğü*, s.28.; AKDAĞ GÜNEY, *Hakların Sakınılarak Kullanılması*, s.46.

Türk Ticaret Kanunu'nda açıkça tanımlanmayan¹³⁴ bu ilke aynı zamanda, pay sahiplerinin ya da azınlığın, çoğunluğa karşı korunmasına yönelik mekanizmalardan birisidir¹³⁵. Temelini Anayasa m.13'te yer verilen ölçülülük ilkesinden alan bu ilke¹³⁶, dürüstlük kuralının bir yansımasıdır¹³⁷. Öğretide, hakların kullanılmasında hukuka uygun bir amaca yönelik birden çok seçeneğin olduğu durumlarda, bunlardan esas olarak azınlığa ve diğer pay sahiplerine en az zarar veren veya mümkünse hiç zarar vermeyecek olan seçeneğin kullanılması¹³⁸ anlamına geldiği ifade edilen bu ilke, amaç ve araç arasında dengenin korunmasına katkı sağlamaktadır¹³⁹. Bununla birlikte ilkenin sonuçları itibariyle, paydan doğan hakların kullanılmasını sınırlayan, pay sahibinin oyunu belirli bir şekilde yönlendiren ve belirgin bir pay sahibi özelinde yoğunlaşan bir vasıfta değerlendirilmemesi; bunun yerine daha çok, bunların tüm pay sahipleri açısından kümülatif toplamının şirket üzerindeki etkileri üzerinde yoğunlaşan bir yapıda olduğunun kabulü yerinde olacaktır.

2. Çoğunluk İlkesi ve Eşit İşlem İlkesi Karşısında Konumu

İlke azınlığı korumakla beraber, çoğunluk ilkesini bertaraf etmemektedir¹⁴⁰. Bu açıdan ilke, çoğunluktan azınlık lehine özveride bulunmasını beklememektedir. Amaçlanan, çoğunluğa aşırı bir külfet yüklenmeksizin, azınlığın haklarının makul sınırlar içinde korunmasının temin edilebilmesidir¹⁴¹. Hakların sakınılarak kullanılması ilkesi ve eşit

- 134 Kanunda açıkça tanımlanmamakla birlikte, madde gerekçelerinde bu hususta açıklamalar bulunmaktadır. M. 461/2'nin gerekçesinde "Söz konusu kuralla bazı pay sahiplerinin aleyhine yapılan grup içi yapısal değişikliklerin ve pay oranlarının sulandırılmasının önlenmesi amaçlanmıştır. Bu hüküm ayrıca, eşit işlem, hakların sakınılarak kullanılması, çoğunluk gücünün haklılıkla sınırlandırılmış bulunduğu ilkelere açıkça vurgu yapmaktadır.", (6102 sayılı Kanun Gerekçesi m. 461/2); "Haklı sebep şirketin menfaati yönünden değerlendirilmeli ve eşit işlem ve hakların sakınılarak kullanılması ilkesine uyulmalıdır.", (6102 sayılı Kanun Gerekçesi, m.466/2).
- 135 TEKİNALP, Hakların En Az Zarar Verecek Şekilde Kullanılması İlkesi (I), **İktisat ve Maliye Dergisi**, 1979, C. XXVI, S.2, (s.78-80) s.78.
- 136 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası m. 13: "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."
- 137 ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.57.; TEKİNALP, Hakların En Az zarar verecek şekilde kullanılması ilkesi (I), s.79.; AKDAĞ GÜNEY, Hakların Sakınılarak Kullanılması, s.46.; NOMER, Sadakat Yükümlülüğü, s.27.; TEOMAN, Yoksunluk, s.13.
- 138 MOROĞLU, Hükümsüzlük, s.229. Aynı amaca farklı yollardan ve pay sahipliği hakları sınırlandırılmadan ulaşılabilecek ise, dürüstlük kuralının gereği olarak bu yolun tercih edilmesi aranır, (NOMER, Sadakat Yükümlülüğü, s.28).
- 139 Genel kurul kararı ile ortaklığın menfaati sağlanmaya çalışılırken, azınlığın menfaatleri de tamamen bertaraf edilmemeli, aşırıya kaçılmadan makul bir denge gözetilebilmelidir. (AKDAĞ GÜNEY, Hakların Sakınılarak Kullanılması, s.58)
- 140 AKDAĞ GÜNEY, Hakların Sakınılarak Kullanılması, s.52.; KIRCA (Şehirli Çelik/Manavgat), C.2/2, s.103.
- 141 TEKİNALP, Ü., Hakların En Az Zarar Verecek Şekilde Kullanılması İlkesi (II), **İktisat ve Maliye Dergisi**, 1979, C. XXVI, S.5., (s.203-207) s.206.

işlem ilkesinin kaynağı dürüstlük kuralıdır¹⁴². Alınan bir kararın eşit işlem ilkesine uygun olması, bunun dürüstlük kuralına aykırılık taşıma ve bu nedenle de, iptalinin gerekmesi ihtimalini ortadan kaldırmaz¹⁴³. Bu yönüyle ilkenin, eşit işlem ilkesinin yetersiz kaldığı hallerde dahi pay sahiplerinin menfaatlerinin korunmasına katkı sunduğu kabul edilmektedir¹⁴⁴.

3. İlkenin İhlâli Hâlleri

Bu ilkenin ihlâl edildiğinden ve alınan kararın, hakkın kötüye kullanımı teşkil ettiğinden bahsedilebilmesi için bir arada bulunması gerekli şartlar vardır¹⁴⁵. Bunun için öncelikle genel kurulda alınan kararın şirket menfaatlerine uygun olması ve azınlığın menfaatlerinin alınan bu karardan ötürü esaslı şekilde zarar görmemesi gerekmektedir¹⁴⁶. Buna ek olarak, alınan karar ile çoğunluğun varmak istediği amaca uygun alternatif bir yol bulunmalı ve bu yol azınlığa daha az zarar verecek nitelikte olmalıdır¹⁴⁷. Öğretide, bu açıdan “beklenebilirlik” ölçütünden de yararlanılmaktadır¹⁴⁸. Beklenebilirlik ölçütü için, karar dolayısıyla azınlığın çıkarlarının zarara uğrayacağına öngörülebilmesi ve çok çaba harcamadan, aynı sonuca götürmek kaydıyla, daha az zarar verici başka bir yolun bulunabilecek olması unsurları kullanılmaktadır¹⁴⁹.

Bu ilkenin ihlâli, özellikle, sermaye artırımında rüçhan hakkının kısıtlanmasında¹⁵⁰ (m.461) ve şarta bağlı sermaye artırımında pay sahiplerinin korunmasında (m.466) görülür. Öğretiden ve içtihatlardan yola çıkılarak verilebilecek örneklerden birisi, şirket esas sermayesinin ihtiyacın çok üstünde artırılarak azınlığın ve ekonomik bakımdan zayıf pay sahiplerinin rüçhan haklarından yararlanmasının fiilen önüne geçilmesinin ve bu yöntemle anılan kişilerin şirketteki mevcut pay oranlarının düşürülmesinin amaçlanmasıdır¹⁵¹. İç kaynaklardan sermaye

142 NOMER, Eşit İşlem, s.490.

143 TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu), N.894.

144 ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s.144.

145 AKDAĞ GÜNEY, Hakların Sakınılarak Kullanılması, s.55 vd.; TEKİNALP, Hakların Sakınılarak Kullanılması İlkesi (II), s.205.; Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.14.

146 Azınlığın menfaatlerinin zarara uğraması, malvarlığında azalma veya yönetsel haklarında kısıtlama şeklinde ortaya çıkabilir. Bu zararın azınlık tarafından ispatı gereklidir, (AKDAĞ GÜNEY, s.55 vd).

147 AKDAĞ GÜNEY, Hakların Sakınılarak Kullanılması, s.56.; KIRCA (Şehirli Çelik/Manavgat), C.2/2, s.103.

148 AKDAĞ GÜNEY, Hakların Sakınılarak Kullanılması, s.56.

149 AKDAĞ GÜNEY, Hakların Sakınılarak Kullanılması, s.56.

150 Nomer'e göre burada hakların sakınılarak kullanılması ilkesinin uygulanması, pay sahiplerinin diğer ortaklara karşı sadakat yükümlülüğü ile bağlantılıdır. Bu noktada, hakları sınırlandırılan diğer pay sahiplerinin haklı menfaatleri dikkate alınmakta; bunların aşırı sınırlandırılması önlenmektedir. Aksi durum, sadakat yükümlülüğünün ihlali anlamına gelecektir, (NOMER, Sadakat Yükümlülüğü, s.125)

151 “6102 sayılı Kanunun 461 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları hükümleri halka açık ortaklıklar

artırımı yapılması mümkünken, önce dış kaynaklardan yüksek düzeyde sermaye artırımı yoluna gidilmesi ve katılım imkânı olmayan pay sahiplerinin mevcut paylarının oranının azaltılması; sonrasında ise, iç kaynaklardan artırım yapılarak, pay sahiplerine yeni dağılım oranında ödemesiz pay senedi verilmesi, bir diğer örnek olarak gösterilebilir¹⁵².

Sermaye artırımında çoğunluğun gerçek gayesinin dışarıdan tespiti her zaman için mümkün değildir; bu hususta yapılacak değerlendirmede, azınlık çıkarlarını daha az zedeleyecek başka bir karar ihtimalinin bulunup bulunmadığı ile şirketin ve çoğunluğun çıkarları arasındaki eşgüdüm de araştırılmalıdır¹⁵³. İlkenin ihlâli, ilkeye aykırı olarak alınan kararın iptali sonucunu doğuracaktır¹⁵⁴.

D. Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık

Günümüzdeki anlayışa göre, kamuyu aydınlatma ilkesinin kapsamı oldukça genişlemiştir¹⁵⁵. İlkenin öne çıkan amacı, bilanço, rapor, izahname,

için uygulanmaz.", (SerPK, m. 18/5). *Akdağ Güney*, uygulamada aile şirketlerinde yapılan sermaye artırımlarında azınlığın rüçhan hakkının genellikle fiilen kısıtlanması sonucunu doğuracak kararlar alındığını belirtmektedir. Sermaye artırımı için öngörülen takvimin ve yapılan artırımın, rüçhan hakkını kullanılmasının önüne geçmesini ve neticede, azınlıktaki pay sahibinin oy hakkının oransal olarak azalmasını hedeflemesi ile sıklıkla karşılaşmaktadır.

(AKDAĞ GÜNEY, Hakların Sakınılarak Kullanılması, s.55).

- 152 "Bazı pay sahiplerinin yeni pay alma haklarını kullanamayacak durumda olmaları, alınmış olan esas sermaye artırım kararının objektif iyiniyetle aykırı sayılması için tek başına yeterli değildir. Bunun yanında, artırım kararının özellikle bir kısım pay sahiplerini zarara uğratmak amacıyla alınmış olması gerekir, (MOROĞLU, Hükümsüzlük, s.208).
- 153 AKDAĞ GÜNEY, Hakların Sakınılarak Kullanılması, s.51; BAHTİYAR, Ortaklıklar Hukuku, s.202.; "Genel kurul bilançoya göre ortaya çıkan kazancı dağıtmaktan keyfi bir şekilde sarfınazar edemez ise de, şirketin mali yapısının güçlendirilmesi, ortaklığın gelişmesi ve şirketin finansmanının sağlanması gibi haklı sebeplerle kârın dağıtılmayarak, olağanüstü yedek akçeye ayrılması mümkündür. Bilirkişi raporu ile şirketin sermaye ihtiyacı saptandığına göre, mahkemece sermaye ihtiyacının şirket iç kaynaklarından karşılanması gerektiğinden bahisle, kâr payı dağıtılmaması ve sermaye artırımı kararının afaki iyi niyet kurallarına ve kanuna aykırı olduğu kabul edilerek iptaline karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir." Yarg. 11. HD. Esas No: 2014/16317 Karar No: 2014/18707 K. Tarihi: 01.12.2014 (www.lexpera.com.tr, E.T.: 18.07.2019)
- 154 "Dolayısı ile istisnai hakların sakınılarak kullanılması gerektiği ilkesi çerçevesinde kâr payının dağıtılmamasına ilişkin genel kurul kararının iyiniyetli olmadığı kabulü ile alınan kararın iptaline karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeye dayalı yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmektedir." (Yarg. 11. HD., Esas No: 2012/13234, Karar No: 2014/3514, K. Tarihi: 25.2.2014). Benzeri yönde bkz. 11. HD., Esas No: 2016/3145, Karar No: 2017/5875 K. Tarihi: 30.10.2017; 11. HD. Esas No: 2015/994, Karar No: 2015/5904, K. Tarihi: 28.04.2015 (www.lexpera.com.tr, E.T.: 06.11.2018).
- 155 İlke, anonim şirket bilgilerine ilişkin yapılan açıklamaların, hem şirket içi hem şirket dışı boyutuyla ilgilidir. ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s.199. Kamuyu aydınlatma ilkesinin kapsamının genişlemesi, pay sahiplerinin bilgi alma hakkına olumlu tesir edecektir. Bu ilkenin genişlemesi, soru sormaya dayalı bilgi alma hakkının daha detaylı hale gelmesi sonucunu doğuracak ve pay sahiplerinin sorularının niteliği artacaktır, (KAYA, Bilgi Alma Hakkı, s. 35).

sirküler gibi belgeler ve diğer açıklamalar suretiyle, pay sahiplerine, alacaklılara ve diğer tüm menfaat sahiplerine şirketin konumu ve durumu hakkında gerekli bilgilerin gerçeğe uygun, açık ve ayrıntılı şekilde açıklanmasıdır¹⁵⁶. Bu vasfıyla ilke, pay sahipleri ve diğer menfaat sahiplerinin haklarının korunmasının yanı sıra, gelecekte şirkette pay sahibi veya şirket tarafından ihraç edilen tahvillerin alıcısı olabilecek kişilerin de doğru bir şekilde bilgilendirilmelerine ve genel olarak, iktisadi işleyişe de katkı sunmaktadır¹⁵⁷. Kurumsal sosyal sorumluluk (corporate social responsibility) kapsamında şirketin çevreye, tüketiciye, kamu sağlığına ilişkin aldığı kararların ve uymayı taahhüt ettiği etik kuralların da kamuya açıklanması¹⁵⁸, bu ilkenin kamu ve diğer menfaat sahiplerinin dolaylı menfaatlerinin de temini açısından işlevine işaret etmektedir.

1. Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflığın İşlevleri ve Önemi

Sermaye piyasasında bilginin eksik veya yanlış aktarımı, yatırımcıların değerlendirme yürütme imkanlarını kısıtlayacağı için, ekonomide kaynakların verimli dağıtılmasının önüne geçer¹⁵⁹. Olumsuz öngörülere neden olabilecek hesap kayıtlarını doğru şekilde aktarmayan bir şirketin, bundan haberi olsaydı bu tercihte bulunmayacak bir yatırımcının, pay alım kararına konu olması buna örnek olarak gösterilebilir. Bu veri şeffaflıkla aktarılsa, ilgili yatırımcının, bu şirket yerine verileri gerçekte de daha olumlu olan bir şirkete yatırım yapması (veya önceki şirkete, risklerini bilerek yatırım yapması) ihtimali gerçekleşecek ve bu durum, uzun vadede sadece bu yatırımcının değil, diğer birçok kişinin de piyasaya olan güvenini güçlendirecektir¹⁶⁰. İşte bu nedenle, uygulamada mevcut pay sahiplerinin yanı sıra, gelecekteki pay sahiplerinin de, şirketin ekonomik durumu,

156 Kamuyu aydınlatma kavramı, ilk olarak ABD hukukunda, tasarruflarını intifa ve pay senedi veya tahvile yatırarak değerlendirmek isteyen kişilerin aldatılmalarını engellemek amaçlı bir yasa olan Blue Sky Laws ve Securities Act (1933) ve Securities Exchange Act (1934) ile ortaya çıkmıştır. Bu konuda bkz. TEKİNALP, Bilanço, s.5.

157 TEKİNALP, Bilanço, s.53; KAYA, Bilgi Alma Hakkı, s.16-17

158 SPK Kurumsal Yönetim Tebliği m. 3.5.2.: “Şirket, sosyal sorumluluklarına karşı duyarlı olur; çevreye, tüketiciye, kamu sağlığına ilişkin düzenlemeler ile etik kurallara uyar. Şirket, uluslararası geçerliliğe sahip insan haklarına destek olur ve saygı gösterir. İrtikap ve rüşvet de dahil olmak üzere yolsuzluğun her türlüyle mücadele eder.”. Ticari amaçlarına ek olarak şirketler, çevresel ve sosyal birçok konudaki taahhütleri ile ilgili politika ve performanslarını kamuya açıklamaya teşvik edilmektedir. Bu gibi bilgiler bazı yatırımcılar ve diğer bilgi kullanıcıları için faaliyette buldukları şirketler ve topluluklar arasındaki ilişkiyi ve şirketlerin amaçlarını uygulamak için atmış olduğu adımları daha iyi değerlendirmeleri için önem arz edebilir. OECD/G20, s.43, Bölüm V/A/II. Bu yönde bir örnek olarak bkz. ÖZDEMİR, Alternatif Yatırım İlkeleri ve Kira Sertifikası, **BATİDER**, C.XXIX, S.3, Eylül 2013, (357-399), s. 363.; Kurumsal sosyal sorumluluğa yönelik gerekliliğin halka kapalı şirketler için de uygulanması gerektiğine ilişkin görüş için bkz. EMİNOĞLU, s.313.

159 OECD/G20, V. Bölüm, s.42.

160 Bu konuda bkz. ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s.200; KARASU, Kurumsal Yönetim, s.56; KAYA, Bilgi Alma, s.20; PASLI, s.64.

ortaklık yapısı gibi açıklanması beklenen hususlarda bilgi sahibi olma hakkı bulunduğu kabul edilmektedir¹⁶¹. Neticede, kamuyu aydınlatma ve bu ilkenin uzantısı olan şeffaflık ilkesinin muhataplarının, ilgili tüm menfaat sahiplerini de kapsayacak şekilde genişlediği görülmektedir¹⁶².

Kamuyu aydınlatma, bugün yerini büyük oranda şeffaflığa bırakmıştır¹⁶³. Kurumsal yönetimin taşıyıcı kolonlarından biri olan şeffaflık ilkesi, şirketin finansal durumu, performansı, ortaklık yapısı ve yönetimi dâhil olmak üzere şirkete ilişkin belirtilen konularda, zamanında ve doğru açıklamaların yapılmasını amaçlamaktadır¹⁶⁴. Şeffaflık ilkesi şirketi bütün kurumlarıyla kavradığı, doğru bilgiye istenildiği an ve istenilen yerde, tam ve zamanında ulaşılabilesini hedeflediği için öğretilde kamuyu aydınlatmadan daha ileri bir yaklaşımın ürünü olarak değerlendirilmektedir¹⁶⁵.

Şeffaflık ilkesi, erişim olanağı ve erişim hakkını da birlikte içerir. Erişim olanağı, diğer menfaat sahiplerini de kapsayacak şekilde pay sahiplerinin; şirketin finansal durumu, belirli ticari ilişkileri ve mevcut durumuna ilişkin verilerin değerlendirilmesini sağlayacak bilgiye ulaşabilmesini ifade eder¹⁶⁶. Erişim olanağı kavramı, kaynağını toplumdaki gelen kamusal şeffaflık isteminden alır ve mevcut bilgiye herkesin erişebilmesi anlamına gelir¹⁶⁷. Erişim hakkı ise, bu olanağı destekleyerek, erişim imkânının engellendiği hâllerde bunun dava yoluyla sağlanmasını ifade eder¹⁶⁸. Erişim olanağını herkes kullanabilecekken, erişim hakkını yalnızca

161 Bu ilke geniş anlamda ele alındığında, şirket içi menfaat dengelenmesine yönelik düzenleme işlevi olduğu görülür. ŞEHİRALİ ÇELİK (Kırca/Manavgat), s.205.

162 SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri m.3.13.: "*Menfaat sahipleri, haklarının korunması ile ilgili şirket politikaları ve prosedürleri hakkında şirketin kurumsal İnternet sitesi de kullanılmak suretiyle yeterli bir şekilde bilgilendirilir.*"

163 Şeffaflık ilkesi maddi ve şekli anlamda kamuyu aydınlatmayı da kapsamaktadır, (TTK Genel Gerekeç, N.89); Maddi anlamda kamuyu aydınlatma, açıklanan, yayımlanan konuların özü ve içeriği iken; şekli anlamda kamuyu aydınlatma yayımlama, ilân etme olgularıdır, (TEKİNALP, Bilanço, s.51-52.)

164 Şeffaf bir yönetim, ortaklığa sermaye çekmenin en önemli şartı olan yatırımcının kendini güvende hissetmesini sağlar (PASLI, s.53.); Önemli bilgi, eksik veya yanıltıcı olması halinde bilgiyi kullananlar tarafından alınan ekonomik kararları etkileyebilecek bilgi olarak tanımlanabilir. Önemli bilgi aynı zamanda makul bir yatırımcının bir yatırım yaparken veya oy kullanırken önemli kabul edeceği bilgi olarak da tanımlanabilir. OECD/G20, s.41.

165 POROY (Tekinalp/Çamoğlu), N.471b.; KARASU, Kurumsal Yönetim, s. s.57; EMİNOĞLU, s.15.; Kamuyu aydınlatma aslında yılsonu finansal tablolar bağlamında ortaya atılmış ve geliştirilmiş bir teoridir. Esas olarak, halka açık anonim ortaklıkları hedef alır. Şeffaflık ise, daha geniş bir kitleye hitap etmektedir, (TTK Genel Gerekeç N.68). Kamuyu aydınlatma ilkesi hem içerik hem de şekil bakımından bilanço ilkeleri ile en iyi şekilde somutlaşır. Bunlar; gerçeklik, açıklık, süreklilik ve devamlılık, eksiksiz olma, basiret ve tedbir ilkesi olarak sıralanabilir, (TEKİNALP, Bilanço, s. 47 vd.)

166 TEKİNALP, Alacakaptan'a Armağan, s.644.

167 TEKİNALP, Erişim Hakkı, s.6.

168 TEKİNALP, Alacakaptan'a Armağan, s.644.

menfaat sahipleri kullanabilmektedir¹⁶⁹. TTK m.1524'te internet sitesine ilişkin yapılan düzenleme, erişim hakkının ve şeffaflığın sağlanmasına ilişkin Kanun'daki örneklerden birisi olarak gösterilebilir¹⁷⁰. Ancak bu düzenleme, TTK m.397/4 uyarınca denetime tâbi olan anonim ortaklıklar ile sınırlı kılınmıştır¹⁷¹. Anılan erişim hakkının kullanılması, ilgili olmak veya menfaati bulunmak gibi kayıtlarla sınırlandırılmayacağı gibi, herhangi bir şarta da bağlanamaz. Bu ilkenin ihlâlî hâlinde herkesin engelin kaldırılması davasını açabilmesi ise erişim hakkının yansımasıdır. Erişim olanağının kullanılması bir menfaate ve bu menfaatin ispatına bağlanmamışken; erişim olanağının erişim hakkına dönüşmesi bağlamında, ortaklığa karşı ileri sürülebilecek haklar için menfaatin ispatı şarttır¹⁷².

2. Genel Kurul ve Kurumsal Yönetim Açısından

Genel kurul açısından, Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik¹⁷³ hükümlerine ve Kurumsal Yönetim İlkeleri m. 2.1.1'e göre¹⁷⁴, TTK m.397/4 uyarınca denetime tâbi şirketler için geçerli olmak üzere, internet sitesinde bulunması zorunlu olan hususlar belirtilmiştir. Bu kapsamda genel kurula ilişkin olarak, toplantı tutanaklarının, genel kurul toplantısına davete, ilgili gündeme, seçilen denetçiye ve (varsa) genel kurul kararına karşı açılan iptal veya butlan davalarına ilişkin bilgilerin internet sitesinde yayınlanması da şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkesinin çerçevesinde değerlendirilebilir¹⁷⁵. Sitede ilan edilecek bilgiler arasında iç yönergenin de sayılmış olması, pay sahiplerinin genel kurula katılma, konuşma, görüş belirtme ve oy haklarının güvence altına alınması açısından yerinde bir yaklaşımdır¹⁷⁶.

169 TEKİNALP, Erişim Hakkı, s.6.

170 TEKİNALP, Erişim Hakkı, s.6.

171 6335 Sayılı Kanun değişikliği öncesinde, Türk Ticaret Kanunu'na göre bütün sermaye ortaklıkları internet sitesi açmakla yükümlü kılınmıştı. Öğretide 6335 Sayılı Kanun ile getirilen bu sınırlamanın kurumsal yönetim ilkelerini ve bilgi toplumu hizmetlerini önemli oranda işlevsizleştirdiği ileri sürülmektedir, (EMİNOĞLU, s.334).

172 Bir genel ve soyut olanağın ileri sürülebilir bir hakka dönüşmesi, her zaman somut bir menfaati zorunlu kılar, (TEKİNALP, Erişim Hakkı, s.9).

173 RG Tarih ve No: 31.05.2013, 28663. İnternet sitesinde bulunması zorunlu diğer hususlar için ayrıca bkz. m.6.

174 Pay sahipliği haklarının kullanımını etkileyebilecek nitelikteki bilgi ve açıklamalar, güncel olarak ortaklığın kurumsal internet sitesinde yatırımcıların kullanımına sunulur. (Tebliğ m.1.1.2.)

175 ERDEM, Genel Kurul, s. 58.; KARASU, Kurumsal Yönetim, s.57.

176 6762 Sayılı TTK döneminde böyle bir düzenleme yer almadığı için, kimlerin katılabileceği ve konuşma süreleri, gibi konularda boşluk bulunduğu görülmektedir. Yönetmelik m.40/4 ile, internet sitesinde yayınlanması zorunlu belgeler arasında iç yönerge de sayılmaktadır. Bu konuda ayrıca bkz. ERDEM, Genel Kurul, s. 45.

Çoğunluk pay sahiplerinin, şirkete ilişkin belirli hususlarda azınlığa nazaran daha fazla bilgi sahibi olmaları muhtemeldir. Bu nedenle, şeffaflık ilkesi kapsamında azınlık pay sahiplerinin bilgilendirilmesi özel bir önem taşımaktadır. Şeffaflık ilkesi, pay sahipleri arasındaki orantısız (asimetrik) bilgi akışına çözüm getirilmesi gayesiyle, bir yandan ilgili bilgilerin pay sahiplerine ve diğer ilgililere aktarılmasını sağlarken, diğer yandan da şirketin açıklamalarına yönelik potansiyel yatırımcıların güvenini tesis etmektedir¹⁷⁷. Açıklanan bilgiler gerçeği yansıtan, karşılaştırılabilir, açık ve anlaşılır nitelikte olmalıdır¹⁷⁸. Şeffaflığın sınırı ise, ticari sırlar ve şirket menfaatleridir¹⁷⁹. TTK m.437/5'e göre bilgi alma veya inceleme istemleri cevapsız bırakılan, haksız olarak reddedilen, ertelenen pay sahibinin mahkemeye başvurma hakkı, yönetim kurulunun keyfi red kararları almasını büyük ölçüde engellemektedir¹⁸⁰.

Gerekmesine rağmen internet sitesinin açılmaması veya ilanların internet sitesinde gerektiği kapsam ve şekilde yapılmaması durumuna, TTK m.1524/2'de iptal yaptırımını öngörülmüştür¹⁸¹. Belirtilen yaptırım, erişim hakkının Türk Ticaret Kanunu vasıtasıyla da desteklenmesine örnek olarak gösterilebilir¹⁸². Bununla birlikte, başkaca bir aykırılık taşımayan bir kararın yalnızca anılan koşulu sağlamaması nedeniyle iptal yaptırımına tabi tutulmasının öğretilde hukuki güvenilirlik ilkesi yönünden eleştirildiği de vurgulanmalıdır¹⁸³. Ayrıca, Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu kararlarının iptali için öngörülen üç aylık başvuru süresinin, bu durumda da uygulanıp uygulanmayacağı tartışmalıdır¹⁸⁴. İnternet sitesinde yer verilen açıklamaların kamuya yönelen bir beyan niteliği taşıması nedeniyle, davacı olabilecek kişilerin TTK m. 446'da sayılanlarla sınırlı olup olmadığının da soru işareti doğurduğu ileri sürülebilir.

177 EMİNOĞLU, Kurumsal Yönetim, s.15.; Asimetrik bilgi kavramı için bkz. MEMİŞ, T./TURAN, G., **Sermaye Piyasası Hukuku**, Ankara 2017., s.41.

178 EMİNOĞLU, s.15.; PASLI, s.170.; TEKİNALP, Bilanço, s.32.

179 Bu durum Poroy tarafından, anonim ortaklığın ticari sırlar hariç, "camdan bir evde oturması" olarak betimlenmektedir, (POROY (Tekinalp/Çamoğlu), N.471). *Gürbüz Usluel* ise, ekonomik temellere dayanan anonim şirketin, her türlü menfaatinin iktisadi olduğunu ve bu nedenle, anonim şirketler hukukunda ticari sır ve şirket menfaati kavramlarının aynı olguyu karşıladığını kabul etmektedir, (GÜRBÜZ USLUEL, s.167).

180 GÜRBÜZ USLUEL, s.175.

181 "Birinci fıkrada öngörülen yükümlülükler uylunmaması, ilgili kararların iptal edilmesinin sebebini oluşturur, Kanuna aykırılığın tüm sonuçlarının doğmasına yol açar ve kusuru bulunan yöneticiler ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna neden olur. Cezai hükümler saklıdır." (TTK m. 1524/2)

182 TEKİNALP, Alacakaptan'a Armağan, s.645.; EMİNOĞLU, s.339.

183 TEOMAN, Ö., "Sermaye Ortaklıklarının İnternet Sitesi Açma ve Burada Yasada Öngörülen İçerikleri Yayımlama Yükümlülüğüne Aykırı Davranmanın Yaptırımını Nedir?", **BATİDER**, C.27, S.4, Aralık 2011, (5-12), s.8. *Moroğlu* ise, iptal yaptırımının gereksiz ve hatalı olduğu, bunun yerine askıda hükümsüzlük hâlinin uygulanabileceği görüşünü ileri sürmektedir. Bu konuda bkz. MOROĞLU, Değerlendirme ve Öneriler, s.419.

184 TEOMAN, İnternet Sitesi, s.10.

Sonuç olarak, kurumsal yönetim ilkelerine ilişkin esasların, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun genel kurula yönelik hükümleri açısından da etki doğurduğu ve genel kurul ile yönetim kurulu arasındaki görev ve yetki ayrımının belirginleştirilmesinin, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkelerinin uygulanması yönünden dikkate değer bir katkı sunduğu anlaşılmaktadır¹⁸⁵.

E. Gündeme Bağlılık İlkesi

1. Genel Kurul Toplantılarında Gündem ve Gündeme Bağlılık İlkesinin Kurumsal Yönetimle İlişkisi

Gündeme bağlılık ilkesi, kural olarak, genel kurul toplantısında gündemde bulunmayan konuların müzakere edilemeyeceğini ve karara bağlanamayacağını ifade eder (TTK m.413/2). Genel kurul toplantılarında toplantı tarihinden en az iki hafta önce bir çağrı yapılır ve bu çağrıya ilişkin ilanın veya pay sahiplerine gönderilecek mektupların zorunlu unsurları arasında toplantının gündemi de yer alır¹⁸⁶. Gündem ile genel kurulda görüşülecek ve karara bağlanacak konular belirlenir¹⁸⁷. Gündeme bağlılık ilkesinin temel amacının, ortaklara toplantıda görüşülecek konularla ilgili önceden bilgi sunulması ve bu sayede, pay sahipliğinden doğan hakların daha etkin ve bilinçli bir şekilde kullanılabilmesi olduğu görülmektedir.

Kurumsal yönetim anlayışı açısından ise, sadece gündemde yer alan konuların sunulması değil, pay sahiplerine görüşülecek konularla ilgili bağlantılı bilgilere erişme olanağının da sağlanması gerekir¹⁸⁸. Bu ilke, pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına hazırlıklı gelmelerine ve

185 KARASU, Kurumsal Yönetim, s.39.; AKTAN, s.249 vd.; Ancak az sayıda pay sahiplerinin bulunduğu şirketlerde, pay sahiplerinin genellikle aynı zamanda yönetici de olduğu ve bunun, anılan sorunun etkisini azalttığı yönünde bkz. PETTET, s.112.

186 Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik (RG Tarih ve No: 28.11.2012, 28481) m. 11/1/c. Davet zorunluluğunun getirilmesi, davetin belirli bir usulde yapılması ve gündemin önceden belirlenmesi pay sahipliği haklarının korunmasına hizmet eden araçlardandır, (MEMİŞOĞLU, Ö., "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları", **Legal Hukuk Dergisi** Ocak 2014, S.13, (45-106), s.68; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.28; ARSLANLI, s.22).

187 Yarg. 11. HD. E: 2016/405 K: 2017/142 K.T.: 10.01.2017 "Anonim şirketlerde genel kurulu toplantıya davete dair olan ilan ve davet mektuplarında toplantı gündeminin yer alması gereklidir. Gündem, genel kurulda görüşülecek hususların tamamını ifade etmektedir. Gündemi belirleme, genel kurul toplantısına karar veren organa aittir. Gündem, genel kurul toplantısının temelini oluşturmakta olup, buna göre ortaklar genel kurul toplantısına katılıp katılmama, gerekli hazırlık ve araştırma yapma, bilgi ve belge toplama, başka ortaklarla birlikte hareket etme gibi kararlarını belirleme imkânına sahip olurlar." (www.kazanci.com.tr, E.T.:14.09.2018)

188 Genel kurula katılma ve oy hakkının etkin bir şekilde kullanılabilmesi, pay sahibinin gündem hakkında önceden bilgilendirilmesinin yanı sıra, bu husustaki konular hakkında yeterli düzeyde bilgiyle donatılmasına bağlıdır, (PASLI, s.106).

oylarını bilinçli kullanmalarına katkı sağlamaktadır¹⁸⁹. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2018 yılında verdiği bir kararda da, ilkenin pay sahiplerini "oldu bittilere karşı koruduğu" belirtilmiştir¹⁹⁰. Bunun yanı sıra, anılan ilke pay sahiplerinin bilgi alma hakkının da bir uzantısı olarak kabul edilebilir. Zira pay sahipleri şirketin yönetimi ve işlerin gidişatı hakkındaki ilgili birçok bilgiyi genel kurul toplantılarına katılımları sonucunda¹⁹¹ yahut yönetim kurulu tarafından hazırlanan belgeler incelenmeye sunulduğunda edinebilmektedir. Bu bağlamda pay sahiplerinin, bilgi alma haklarının adil ve eşit bir şekilde temini açısından, genel kurul toplantılarında görüşülecek konuların gündem maddelerinin açık ve net bir şekilde belirlenmesi önemlidir¹⁹².

Konuya ilişkin başlıca ilkeler gündemin önceden belirliliği, gündemin açıklığı¹⁹³ ve gündemin görüşülmesinin zorunlu olması olarak sıralanabilir¹⁹⁴. Gündemin belirliliği, genel kurul toplantısında görüşülecek konuların pay sahiplerine, TTK m.414'te belirtilen usule¹⁹⁵ uygun olarak bildirilmesine işaret eder. TTK m.414, her pay sahibinin genel kurul toplantısından haberdar edilmesinin ve genel kurul toplantılarına katılarak pay sahipliğinden doğan haklarını kullanmasının asgari koşullarını düzenlemektedir¹⁹⁶. Davet zorunluluğunun getirilmesi ve davetin belirli usule tâbi olması, gündemde yer alması gereken asgari zorunlu unsurların bulunması ve gündemde yer alan maddelerin görüşülme sırasının kural olarak değiştirilememesi¹⁹⁷ gündemin belirliliği ilkesinin

189 BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, s.24.; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.281.

190 "Söz konusu ilke ile güdülen amaç, pay sahiplerinin genel kurula katılma kararı verirken ve gerekse genel kurulda oy kullanırken hazırlıklı bulunmalarını sağlamak, onları oldu bittilere karşı korumaktır." 11. Hukuk Dairesi Esas No:2014/17187 Karar No:2015/12330 K. Tarihi:19.11.2015 (www.lexpera.com E.T. :15.09.2018)

191 ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.281.

192 MEMİŞOĞLU, s.48; ANSAY, s.173

193 Gündeme hâkim olan ilkeler için ayrıntılı bilgi için bkz. MEMİŞOĞLU, s.68-71. Açıklık ve anlaşılabilirliğin tespitinde pay sahibinin özel bilgisi ve mesleki tecrübesi gibi subjektif kriterlerin değil; aksine, şirket işlerine yönelik uzmanlığı olmayan ortalama bir pay sahibinin algısının eşas alınmasının gerektiği yönündeki görüş için bkz. MEMİŞOĞLU, s.69.

194 MEMİŞOĞLU, s.68.; Bu belirlilik çerçevesinde genel kurul başkanı gündemi, gündemde yer alan konuların sıralamasını değiştirmemeli; tüm gündem konuları görüşülmeden toplantıyı sona erdirmemelidir. (AZARKAN, s.79).

195 "Genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ilanla çağrılır. Bu çağrı, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılır. Pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilanın çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir.", (TTK m.414/1).

196 Öğretide hükmün bu yönüyle doğrudan kamu düzenine ilişkin ve emredici olduğu ifade edilmektedir. (MOROĞLU, Hükümsüzlük, s.87.)

197 BTY m.13/1'de gündem maddelerinin sırasıyla görüşüleceği belirtilmiştir. Ancak, toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğunun kararıyla gündem maddelerinin görüşülme sırası değiştirilebilir, (BTY m.25/2).

sonuçları arasında gösterilebilir. Toplantı gündeminin usulüne uygun bir şekilde bildirilmesi ve konuların belirliliği sayesinde, pay sahipleri genel kurula katılıp katılmama konusunda iradelerini daha etkin bir biçimde kullanabilir¹⁹⁸ ve haklarının korunması için gereken hususlarda bir ön hazırlık yapabilir¹⁹⁹. Genel kurul toplantısından önce verilecek bilgiler, ilgili oldukları gündem maddelerine atıf yapılarak verilecektir²⁰⁰.

Gündemin görüşülmesinin zorunlu olması ilkesi ise, olumlu ve olumsuz iki unsuru kapsar. Olumlu unsur, TTK m. 409 ve BTY m. 13'teki hususların zorunlu olarak olağan genel kurul²⁰¹ gündeminin asgari içeriğini oluşturmasıdır²⁰². Olumsuz unsur, zorunlu ve diğer ihtiyarî olarak belirlenip ilân edilmiş gündem konuları dışında, başka bir konunun görüşülmemesini ifade eder²⁰³. Gündemin açıklığı ilkesi ise, gündem maddelerinin özel bir bilgi ve tecrübe sahibi olmayan pay sahipleri tarafından da anlaşılabilirlik taşıması anlamına gelir²⁰⁴. Gündemde "diğer", "çeşitli" gibi ibarelerin yer almamasına özen gösterilir²⁰⁵. Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin

198 MEMİŞOĞLU, s.68.; ANSAY, s.173 vd.

199 *Ansaya* göre gündeme çok sıkı bağlılık işleri uzatır, en ufak bir konuda bile genel kurul yeniden toplanmak zorunda kalır; bu durum ise, hem zaman alacaktır hem de masraflı olacaktır. Bu yüzden gündem ile doğrudan doğruya ilişkisi olan konularda da karar alınabilmelidir, (ANSAY, s.173-174).

200 TTK m.437'de yer alan belgeler dışında, duyurulacak diğer hususlar hakkında bkz. Tebliğ m.1.3.1.

201 Ancak bu asgari içerik olağan genel kurul toplantıları için öngörülmüştür. Olağanüstü genel kurulda gündem önceden belirlenmemiştir, gündemi toplantıya duyulan ihtiyaç belirler. Ancak öğretime, en azından toplanmayı gerektiren konuların gündem maddesi olarak belirtilmesi gerektiği belirtilmektedir, (MEMİŞOĞLU, s. 67). "*Olağanüstü genel kurulun toplanmasına ilişkin mahkeme kararında gündemin açık ve seçik olarak belirtilmesi gerekmektedir. Mahkemece, gerektiğinde davacılar gündem için gerekli açıklama yaptırılması ve davalılar tarafından da bu husustaki savunmanın tespitinden sonra genel kurulun gündem maddeleri hakkında da bir karar verilmesi gerektiğinin düşünülmemesi hatalıdır.*", (Yarg. 11. HD. E. 1999/2473 K. 1999/4475 T. 26.5.1999 (www.kazanci.com.tr. E.T.: 15.11.2018))

202 TTK m. 409/1'e göre "*organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, kârın kullanıma şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konular*" olağan genel kurul toplantısında görüşülmesi zorunludur." Olağan genel kurul toplantısının gündemi hakkında bkz. BTY m. 13/1.

203 Öğretime esas sözleşmede yer almak ve pay sahiplerine ilan ve tebligat yoluyla ayrıca bildirmek şartıyla, TTK m.409/1 dışındaki konuların da olağan genel kurul toplantısında görüşülebileceği ve bu durumun TTK m.340 hükmüne aykırılık teşkil etmeyeceği belirtilmektedir. BTY m.13/3'deki "Kanun ve esas sözleşme gereği genel kurulun yetkisinde olan ve olağanüstü genel kurul toplantı gündemini oluşturan her türlü konu, olağan genel kurul toplantı gündemine yazılabilir" ifadesinin de bu kanaati güçlendirdiği açıktır. Bu konuda bkz. MEMİŞOĞLU, s.66.; Gündemde yer alması zorunlu hususların Yönetmelik ile düzenlenmesi öğretime haklı bir eleştiri ile karşılanmaktadır, (ERDEM, Genel Kurul, s.39).

204 ARSLANLI, s.21.; *Yiğit'e* göre gündem maddesi yeterince açık değilse, toplantı başkanı gündeme bağlılık ilkesi kapsamında pay sahiplerinin menfaatlerini koruyarak ilgili maddeyi olabildiğince dar yorumlamalıdır. (YİĞİT, s.172)

205 SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri m.1.3.2.

Tebliğ m.1.3.2 ve BTY m.13/2 uyarınca, genel kurul gündemi hazırlanırken, gündem başlıklarının açık şekilde ve farklı yorumlara yol açmayacak içerikte ifade edilmesi gerektiğinin belirtilmesi de bu yönde bir yaklaşım olarak kabul edilebilir.

2. Gündeme Bağlılık İlkesinin İstisnaları

Gündeme bağlılık kural olmakla birlikte, bu ilkenin uygulanmasına şirket menfaatlerinin korunması amacıyla bazı istisnalar getirilmiştir²⁰⁶. Bunlar azınlığın genel kurulu toplantıya davet ve gündeme madde ekletme hakkı (TTK m. 411), özel denetim talebinin reddi hâlinde azınlığın özel denetçi atanmasını talep etmesi hakkı (m. 439) olarak ifade edilebilir²⁰⁷. Paysahibinin belirli olayların açıklığı kavuşturulması için genel kurul toplantısında özel denetim isteme hakkı (TTK m.438)²⁰⁸ ile bilgi alma ve inceleme hakkını genel kurul dışında bilgilendirilen diğer pay sahibiyle aynı şekilde bilgilendirilmek suretiyle kullanmak istemesi (TTK m.437/2) pay sahibinin bireysel ve idari haklarından²⁰⁹. Bunlar da gündeme bağlılık ilkesinin istisnaları arasında yer almaktadır

Azınlık hakları ve bireysel haklardan doğanlar dışındaki diğer istisnalar ise; TTK m.416 ve BTY m.25/1/a uyarınca çağrısız genel kurulda pay sahiplerinin hazır bulunması halinde gündeme oybirliği ile madde eklenmesi, (gündemde madde olmamasına rağmen haklı sebeplerle ya da yılsonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili sayıldığı için) yönetim kurulu üyelerinin azli²¹⁰ (TTK m. 364, BTY m.25/1/c, TTK m.413/3, BTY m.25/1/ç), halka açık ortaklıkların genel kurullarında yönetim kurulunun görüşülmesini ve ortaklara duyurulmasını istediği hususların genel kurul gündemine alınmasının zorunlu olması²¹¹ (SerPK m. 29/4),

206 Gündeme bağlılık ilkesinin katı şekilde uygulanması, şirketin dolaylı denetimini zayıflatabilir, (MEMİŞOĞLU, s.75).

207 BTY m.25/3'e göre genel kurulda müzakere edilerek karara bağlanmış gündem maddesi, hazır bulunanların oybirliği ile karar verilmedikçe yeniden görüşülüp karara bağlanamaz. Gündeme bağlılık ilkesine ancak kanun ile istisna getirilebileceği, yönetmelik ile istisna getirilmesinin tartışmaya açık olduğuna ilişkin görüş için bkz. BOZKURT, s.313. Öğretide gündeme bağlılık ilkesinin istisnaları arasında, nama yazılı pay senedi bastırılması (TTK m.486/3), ibranın önlenmesi (TTK m.559), şirketin doğrudan zararının tazmini için sorumluluk davası açılmasına karar verilmesi (TTK m.555) de sayılmaktadır, (MEMİŞOĞLU, s.76-95; İMREGÜN, s.120). Gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarının sınırlı sayıda olmadığına ilişkin görüş için bkz. MOROĞLU, Hükümsüzlük, s.95.

208 Özel denetim isteme hakkı sadece somutlaştırılmış hususların açıklığı kavuşturulması için kullanılabilir ve pay sahibi bu hakka sadece diğer pay sahipliği haklarının (özellikle oy ve dava haklarının) kullanılabilmesi için başvurabilir, (KENDİGELEN, s.341).

209 BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s.335.; AYHAN/ÇAĞLAR/ÖZDAMAR, s.437.

210 Yönetim kurulu üyelerinin azlinin ve yerlerine yenilerinin seçilmesinin gündeme bağlılık ilkesinin istisnası değil, bu ilkenin kapsamı içinde olduğunu savunan görüş için bkz. **Yiğit**, s.175, dn. 680.

211 Öğretide, hükümden geçen "gündeme bağlılık ilkesine uyulmaksızın" ifadesinin yanlış

Ticaret Bakanlığı'nın BTY m.13/5 uyarınca gündeme madde ekletme hakkı²¹² olarak ifade edilebilir.

a. Yönetim Kurulu Üyelerinin Azli

TTK m.364'e göre yönetim kurulu üyeleri, esas sözleşmeyle atanmış olsalar dahi, gündemde ilgili bir maddenin bulunması veya gündemde madde bulunmasa bile, haklı bir sebebin varlığı hâlinde, genel kurul kararıyla her zaman görevden alınabilirler²¹³. Ayrıca TTK m. 413/3'e göre yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yerlerine seçim yapılması yılsonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır²¹⁴. Buradan hareketle, herhangi bir olağan genel kurul toplantısında yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmalarının oylamaya sunulmasının gündeme bağlılık ilkesi ile çelişmeyeceği görülmektedir²¹⁵.

Haklı sebep sayılabilecek durumların genel kurul toplantısı esnasında da gerçekleşmesi muhtemeldir²¹⁶. Bu durumda genel kurulun, bir sonraki genel kurul toplantısını beklemek zorunda bırakılmasının şirket menfaatleri ve kurumsal yönetim anlayışıyla örtüşmeyeceği savunulmaktadır²¹⁷. Bir başka açıdan ise, genel kurul gündemini belirleme

anlaşılma ve uygulamalara yol açabileceği; burada ifade edilmek istenenin aslında, gündeme bağlılık ilkesine değil, "gündemin yönetim kurulunca belirlenmesine" bir istisna olduğu ifade edilmektedir, (Bahtiyar/Hamamcıoğlu, s.25).

- 212 m.13/5'teki "veya herhangi bir sebeple Bakanlığa, şirket genel kurulunda görüşülmesi istenen" ibaresinin Bakanlığa çok geniş takdir yetkisi tanıdığına ilişkin görüş için bkz. Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), N.694. BTY m.13/5'in yaptırım düzenlemede belirtilmemiştir. Bu hükme aykırılık hâlinde idari yaptırım uygulanması gerektiği yönündeki görüş için bkz. Bilgili/Demirkapı, s.228. Gündemi düzenleyen TTK m. 413 ve m.210'da kanun ile Bakanlığa tanınmamış bulunan bu yetkinin, yönetmelikle tanınmasının hukuka uygun olmayacağı yönündeki görüş için bkz. Yıldız, Ş., Ticaret Şirketlerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na Denetlenmesi, Türk Ticaret Kanunu'na İlişkin İkincil Mevzuatın Değerlendirilmesi Sempozyumu, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ankara 2014, (s.99-109) s.100.
- 213 Olağanüstü genel kurul toplantısında haklı bir sebebin varlığı hâlinde, yönetim kurulunun m.364/1 uyarınca görevden alınabileceği açıktır, (KENDİGELEN, A., **Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, İstanbul 2016, s.313).
- 214 Kanun koyucu üyelerin azli ile yenilerinin seçimini yılsonu finansal tabloların müzakeresi ile ilgili sayarak, ayrıca yazılmasa bile azil ile yeni seçimlerin finansal tabloların müzakeresine mündemiç olduğunu açıklamaktadır, (BOZKURT, s.251).
- 215 KENDİGELEN, s.313. BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, s.28; Kanun gerekçesinde hükmün, genel kurulun yılsonu finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun ortaya koyduğu sonuçlardan memnun kalmaması halinde, icraatı beğenilmeyen bir yönetim kurulu ile devam etmek zorunda bırakılmaması gerekliliğine dayandığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte, genel kurulun bütün yönetim kurulu üyelerini görevden alması zorunlu değildir; bunu yalnızca icraatını beğenmediği yönetim kurulu üyeleri ile sınırlı tutabilir, (ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.285).
- 216 MEMİŞOĞLU, s.78.
- 217 Öğretide Moroğlu tarafından, gündem dışı görevden alma halinde haklı sebebin varlığının aranmaması gerektiği, haklı sebebin ancak TTK m.364/2 kapsamında görevden alma sebebiyle şirketin sorumlu tutulabilmesinin şartı olduğu savunulmaktadır. MOROĞLU, Değerlendirme ve Öneriler, s.166-167.

yetkisini kullanan yönetim kurulunun, kendi azline ilişkin bir maddeyi gündeme almasının görece düşük olasılığı karşısında²¹⁸, azle ilişkin oylamaya gündeme bağlılığın istisnaları arasında yer verilmiş olması, pay sahiplerinin haklarını korumaya katkı sunmaktadır.

TTK m. 413/3'e göre, olağan genel kurul toplantısında finansal tablolarla ilgili olumsuzluk durumlarında ayrıca haklı sebep araştırılmasına gidilmesine gerek olmadan yönetim kurulu üyeleri her zaman için azledilebilir ve yerlerine yenisi seçilebilir; finansal tablolarla ilgili olumsuz bir durum yoksa, haklı bir nedenin varlığı şarttır²¹⁹. Öğretide ayrıca, m. 364 ve m.413/3 hükmü değerlendirildiğinde, gündemde açıklık olmasa dahi, yönetim kurulu üyelerinin olağan genel kurulda görevden alınmalarının yine mümkün olduğu da ileri sürülmektedir²²⁰.

Haklı sebeplerin neler olabileceği hususunda Kanun'da herhangi bir sınırlama bulunmamakla birlikte madde gerekçesinde ve BTY m.25/1/ç²²¹ hükmünde örnek kabilinden sebeplere yer verilmiştir²²². Yolsuzluk, yetersizlik, bağlılık yükümünün ihlâli, birçok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik, nüfuzun kötüye kullanılması gibi haller, bunlarla sınırlı olmaksızın, haklı sebep olarak görülmektedir. Pay sahipleri tarafından yönetim kurulu üyesine yöneltilmiş ve şahsi çatışma niteliğinde olup, yönetim kurulu üyesinin göreve dair yeterliliği ile ilgili olmayan hususlar bu kapsamda değerlendirilmemelidir. Haklı neden kavramının sınırlarına ilişkin bu belirsizliğin, konuya dair uygulamada çok sayıda uyuşmazlık ile karşılaşılmasına yol açması beklenebilir²²³.

b. Gündeme Bağlılık İlkesinin Azınlık Hakkından Doğan İstisnaları

Kurumsal yönetim sisteminde genel kurulla ilişkili olarak önem arz eden bir diğer konu ise, azınlığın genel kurulu toplantıya davet ve gündeme madde ekletme hakkı (m.411) ile toplantıyı erteletme (m.420) ve

218 MEMİŞOĞLU, s.79.; BOZKURT, s.251.

219 Bu durum karşısında, uygulamada olağanüstü genel kurul toplantıları açısından azil için haklı nedenin varlığı şart olacaktır, (BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, s.30-31)

220 MOROĞLU, Değerlendirme ve Öneriler, s.230; KENDİGELEN, s.256, dn. 76. Olağanüstü genel kurulda m. 364'ün amaçsal yorumu da dikkate alınarak, haklı sebep şartının aranması gerektiği yönündeki görüş için bkz. MEMİŞOĞLU, s.80.

221 Ancak öğretide, m.25/1/ç hükmündeki bu belirlemenin uygulamada ortaya çıkabilecek sorunları çözmeye yeterli olmayacağı belirtilmektedir. Ayrıca haklı nedenlerin varlığı aslında gündem konusu dışında karar alınmasının değil, görevden alma nedeniyle ortaklığın sorumlu tutulmasının şartı olabilecektir. BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, s.29; BAHTİYAR, Ortaklıklar, s.159.

222 Genel kurulun azil kararını gerekçelendirme zorunluluğu yoktur, (AKDAĞ GÜNEY, Yönetim Kurulu, s.39). Madde gerekçesinde bu husus "Genel kurulun güvenini yitiren, hakkında haklı bir sebep mevcut olan bir üyeyi genel kurulun sadece gündeme bağlılık ilkesi dolayısıyla ileriki gündeminde görevden alma bulunan bir toplantıya kadar yönetim kurulunda tutmak zorunda bırakılması, anılan ilkenin amacına aykırıdır." şeklinde ifade edilmiştir.

223 MOROĞLU, Değerlendirme ve Öneriler, s.174; BAHTİYAR, Ortaklıklar, s.159.

özel denetim hakkıdır. Buna göre, sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, yani azınlık, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırma veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuların gündeme eklenmesini istemeye yetkilidirler. Gündeme madde konulması istemi, çağrı ilanının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılması tarihinden önce yönetim kuruluna ulaşmış olmalı ve noter aracılığıyla yapılmalıdır²²⁴. Halka açık anonim ortaklıklar bakımından, SerPK m.29/5'e göre gündeme madde ekletme hakkı, halka açık ortaklıklarda gündem maddelerine ilişkin karar taslaklarının görüşmeye sunulmasını da kapsar. Bu hüküm ile şeffaflığı sağlanması ve pay sahiplerinin kararlara etkin katılımının güçlendirilmesi amaçlanmaktadır²²⁵.

TTK m.420/1'e göre finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular²²⁶, sermayenin onda birine, halka açık şirketlerde yirmide birine sahip pay sahiplerinin istemi üzerine²²⁷, genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın, toplantı başkanının kararıyla bir ay sonraya bırakılır²²⁸. Öğretide azınlığın finansal tablo müzakeresinin ertelenmesine ilişkin talebi sonrasında yapılacak toplantının da hukuken öncekinin devamı niteliğinde kabul edilmesi gerektiği ifade edilmektedir²²⁹. Buna göre, ikinci toplantıda da kural olarak gündeme yeni madde eklenemez. Bu hüküm sayesinde erteleme isteminde bulunan pay sahipleri, finansal tablolara ilişkin dürüst hesap verme ölçütüne uygun biçimde aydınlatılabilecektir.

224 Madde gerekçesinde uygulamada yaşanan sorunları çözmek için "ilan ücreti yatırılması" tarihinin hem zaman hem de ispat yönünden uygun olduğu belirtilmiştir; ancak azınlığın başvurusunun en erken ne zaman yapılabileceği düzenlenmemiştir. Öğretide, olağan genel kurul toplantıları için hesap dönemi bitiminden itibaren, olağanüstü genel kurul toplantıları için ise yönetim kurulunun toplantı kararı alınmasından sonra talepte bulunma olasılığının bulunduğu; hatta yapılacak ilk genel kurul toplantısının gündemine konulmak üzere önceden yapılan başvurunun da kabul edilmesi gerektiği ifade edilmektedir, (ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp), N.693).

225 MEMİŞOĞLU, s.89.

226 Madde lafzındaki "buna bağlı konular" ifadesinden ertelenen hususun yalnızca finansal tabloların görüşülmesiyle sınırlı olmadığı sonucuna varılabilir. Nitekim öğretide hâkim görüş de, finansal tabloların müzakeresiyle doğrudan veya dolaylı bağlantılı olabilecek gündem maddelerinin tümünün erteleme kapsamında olduğu yönündedir. Bu kapsamda kâr-zarar hesabı, yönetim kurulunun yıllık raporu, ibra oylaması, sermaye artırımı gibi konular da bir sonraki toplantıda görüşülecektir. Öğretideki farklı görüşler ve ayrıntılı bilgi için bkz. ÇAMOĞLU, Azınlığın Bilanço Erteleme Gündemdeki Diğer Maddeleri Nasıl Etkiler, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal TEKİNALP'e Armağan, C.I, (s.287-295.), s.290-295.

227 Azınlığın bu erteleme istemi ve açık bir şekilde ve şarta bağlanmadan yapılmalıdır, (ÇAMOĞLU, s.288).

228 Ancak toplantı başkanının kararından söz edilmesi, uygulamaya yönelik yeni bazı belirsizliklerin gündeme gelmesine neden olabilir, (KENDİGELEN, s.319).

229 MEMİŞOĞLU, s.81.; BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s.229, 300. dn.

TTK m.420/2 ve BTY m.28/4'e göre²³⁰, erteleme üzerine yapılacak toplantıda aynı veya farklı gerekçelerle azınlık pay sahipleri tarafından finansal tabloların müzakeresinin tekrar ertelenmesi talep edilemez.

TTK m.420/2 hükmü değerlendirildiğinde, pay sahiplerinin bu hususta aydınlatılmasının dürüst hesap verme ölçütlerine göre gerçekleşmesinin zorunlu olduğu çıkarımı yapılabilir²³¹. Ayrıca öğretide bu istisna sayesinde pay sahiplerinin toplantıya katılma isteğinin arttırılabileceği ifade edilmektedir²³². Genel kurulun gündeminde bulunmayan konular görüşülmüş ve karara bağlanmışsa, bu takdirde sadece bu konulara ilişkin genel kurul kararlarının iptali söz konusu olacaktır²³³.

SONUÇ

Kurumsal yönetim ilkeleri açısından Türk Ticaret Kanunu'nun genel kurula ilişkin hükümleri ve Sermaye Piyasası Kanunu ve ilgili diğer düzenlemeler bir arada değerlendirildiğinde, genel kurulun işleyişi açısından âdillik (eşitlik), hesap verilebilirlik, sorumluluk, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık ilkelerinin öne çıktığı tespit edilmektedir. Anılan ilkeler, pay sahiplerinin şirketin ilgili karar alma süreçleri hakkında bilgilendirilmesine, toplantıya katılım ve oy kullanma haklarının etkin bir şekilde kullanılmasına ve neticede, pay sahiplerinin iradesinin hakları ölçüsünde şirket yönetimine yansıtılmasına katkı sunmaktadır.

Bu kapsamda ayrıca, çoğunluk ilkesiyle pay sahiplerinin genel kurula katılımlarının temini için elektronik ortamda genel kurula ve temsile ilişkin düzenlemelerin getirildiği, azınlık haklarının da belirli sınırlar içinde gözetildiği görülmektedir. Eşit işlem ilkesinin de, pay sahipleri ve bunlarla şirket arasındaki hakların adil bir şekilde kullanılmasına katkı sunduğu, özellikle de bilgi alma ve inceleme haklarının pay sahiplerinin haklarını kullanırken gereksinim duydukları bilgileri edinebilmesine imkan tanıdığı tespit edilmektedir. Oy hakkında imtiyaza ilişkin olarak getirilen sınırlamalarla da bir ölçüde bağlantılı olduğu savunulabilecek

230 Yapılan açıklamaların bu anlamda tatminkâr olup olmadığını genel kurul takdir edecektir, (ÇAMOĞLU, s.288).

231 Azınlığın erteleme talebini gerçekleştirmesinin sonuç alma açısından faydalı olacağı açıktır. Aynı yönde bkz. EMİNOĞLU, s.107.; ÇAMOĞLU, s.288.

232 MEMİŞOĞLU, s.81.

233 MOROĞLU, Hükümsüzlük, s.93.; BOZKURT, s.312.; PULAŞLI, Şirketler Hukuku, s. 369. N.61.; Yargıtay 11. HD. E. 2016/405 K. 2017/142 T. 10.01.2017: "Bu itibarla, mahkemece gündemde açıkça belirtilmeyen hususlarda genel kurulda görüşme yapılamayacağı nazara alınarak davaya konu genel kurul kararının iptaline karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde davalı şirket yönünden davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmiştir; "önemli işlerden sayılan şirket merkezinin değiştirilmesinin gündeme bağlilik ilkesi dışında tutulamayacağı, gündemde de böyle bir maddeye yer verilmediği gerekçesiyle 10.06.2014 tarihli genel kurulunda şirket merkezinin değiştirilmesine ilişkin kararın kanuna aykırılık teşkil etmesi sebebiyle iptaline karar verilmiştir." 11. HD., E. 2015/9936 K. 2016/4271 T. 18.4.2016 (www.lexpera.com. E.T. : 17.12.2018)

bu ilke, pay sahiplerinin genel kurulda konuşma süresinin ne ölçüde sınırlanabileceği gibi birçok teorik tartışmanın da temelini oluşturmaktadır.

Pay sahiplerinin şirket ve diğer pay sahipleriyle menfaatlerinin çatışma ihtimali öğretide tartışılan ve kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde de sıklıkla üzerinde durulan ihtimallerdendir. Türk hukuk öğretisi açısından, genellikle ölçülülük ilkesi ve dürüstlük kuralına dayandırılan, hakların sakınarak kullanılması ilkesi merkezinde yapılan değerlendirmeleri de bu kapsama dahil etmek mümkündür. İlke genel olarak, hukuka uygun birden çok alternatifin bulunduğu bir varsayım açısından çoğunluğun, beklenebilirlik sınırları içerisinde ve özellikle gerekmedikçe, azınlığın menfaatlerini ihlal etmeyen şekilde davranması gerektiğini öngörür.

Şirkete ilişkin belirli bilgilerin sadece pay sahipleri ile değil, aynı zamanda kamu ile de paylaşılması kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde uzun bir süredir desteklenen yaklaşımlardandır. Bu yaklaşım, kamunun, dolaylı olarak olsa da menfaat sahipleri arasında görülmesine ve şirketle henüz pay sahipliği ilişkisi içinde bulunmayan olası yatırımcıların da bilgilendirilmesi gayesine dayanır. Buna göre, anılan kişilerin de bu bilgilere erişmelerine olanak tanınması, yatırımcılar açısından şeffaflığın sağlanmasına ve sermaye piyasasında güvenin ve bununla bağlantılı olarak, derinleşmenin temin edilmesine katkı sunacaktır.

Gündeme bağlılık ilkesi, kural olarak, genel kurul toplantısında gündemde bulunmayan konuların müzakere edilemeyeceğini ve karara bağlanamayacağını ifade eder. Pay sahiplerinin, toplantı öncesinde ilgili konu başlıkları ile bağlantılı bilgilere erişmesinin temini de, bu ilkenin kapsamı altında değerlendirilmektedir. Gündemin önceden ilan edilmesi, pay sahiplerinin toplantı öncesinde gerekli teknik, işletmesel veya hukuki konularda araştırmalarda bulunabilmelerinin yanı sıra, genel kurulun anonim şirketin işleyişindeki görev ve yetkilerinin etkin bir şekilde yürütülebilmesine de katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak, pay sahipliğinden doğan hakların kullanılması ve pay sahiplerinin şirketin karar alma sürecine katılımları açısından taşıdığı işlev nedeniyle, genel kurulun kurumsal yönetim ilkeleri ile yoğun bir bağlantı içinde olduğu görülmektedir. Genel kurula çağrı sürecinden, gündemin ilanına ve azınlık haklarına kadar birçok yönden tespit edilebilen bu ilişki, kendisini 6102 sayılı Kanun'da yer verilen konuya ilişkin hükümlerde de göstermektedir. Kanun'un genel gerekçesinde de, "...genel kurulun birinci çetin sorunu güç boşluğudur" ifadesiyle vurgulanan bu durum, konuya ilişkin düzenlemelerin teorik arka planını yansıtmakta ve belirtilen çerçevedeki değerlendirmeler açısından kurumsal yönetim ilkelerinin teorik temellerinin de dikkate alınması gereksinimini ortaya çıkarmaktadır.

KAYNAKLAR

AKDAĞ GÜNEY, N., **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, İstanbul 2012. ("*Yönetim Kurulu*")

AKDAĞ GÜNEY, N., "**Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi**", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.3-4, Ankara 2014, (115-136) ("*Eşitlik İlkesi*")

AKDAĞ GÜNEY, N., "**Anonim Şirketlerde Hakların Sakınılarak Kullanılması İlkesi ve Uygulaması**", Prof. Dr. Hikmet Sami Türk'e Armağan, Ankara 2017, (45-68) ("*Hakların Sakınılarak Kullanılması*")

AKIN, Y.M., **Şirketler Hukukunda ve Özellikle Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Sadakat Borcu**, İstanbul 2002.

AKTAN, M., Genel Kurul Yönetim Kurulu Arasındaki Fonksiyon Görev Ayrılığının Türk Ticaret Kanunu ve Kurumsal Yönetim Açısından Değerlendirilmesi, **Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2015, S.1, (245-270)

ANSAY, T., **Anonim Şirketler Hukuku**, Ankara 1982.

ARSLANLI, H., **Anonim Şirketler II-III**, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul 1960.

AYHAN, R./ÇAĞLAR, H./ÖZDAMAR, M./ **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Ankara 2019.

AYTAÇ, Z., **Anonim Ortaklıklarda İbra**, Ankara 1982

AZARKAN, N., Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarını Kim Yönetir?, **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.17, S.26-27-28-29, 2012, (s.71-91)

BAHTİYAR, M., **Ortaklıklar Hukuku**, İstanbul 2016. ("*Ortaklıklar*")

BAHTİYAR, M., Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yeter Sayısının "Toplantı Süresince Korunması" Şartına İlişkin TTK. 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi, Prof. Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan, İstanbul 2017, (s.127-136) ("*Yasaman'a Armağan*")

BAHTİYAR, M./HAMAMCIOĞLU, E., **Yeni TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları**, İstanbul 2014

BERLE, A.A./MEANS, G., **The Modern Corporation and Private Property**, New York, The Mac Millan Company, 17th Edition, 1950.

BİLGİLİ, F./DEMİRKAPI, E., **Şirketler Hukuku Dersleri**, Bursa 2018.

BOZKURT, T., **Şirketler Hukuku**, Ankara 2018.

COFFEE Jr, John C. “Future As history: The Prospects For Global Convergence in Corporate Governance and Its Implications.” *Nw. UL Rev.* 93 (1998) (s.641-707)

ÇAMOĞLU, E., Azınlığın Bilânço Ertelemesi Gündemdeki Diğer Maddeleri Nasıl Etkiler, Bilgi Toplumunda Hukuk, **Ünal Tekinalp’e Armağan**, C.I, (287-295)

EMİNOĞLU, C., **Türk Ticaret Kanunu’nda Kurumsal Yönetim**, İstanbul 2014.

ERDEM, E., Eşit İşlem, **Türk ve İsviçre Hukuklarında Eşit İşlem İlkesi, İsviçre Borçlar Kanunu’nun İktisabının Sekseninci Yılında İsviçre Borçlar Kanunu’nun Türk Ticaret Kanunu’na Etkileri**, İstanbul 2009, (393-419) (“Eşit İşlem”)

ERDEM, E., Türk Ticaret Kanunu’nun Anonim Şirketler Genel Kurulları İçin Getirdiği Yenilikler, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.9, S.117-188, Mayıs-Haziran 2014, (29-61) (“Genel Kurul”)

ERGİNCAN, Y./BÜLBÜL, Ö., Türkiye’de Elektronik Genel Kurulların Ortakların Oy Hakkının Kullanımına Etkisi, **Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.4, S.2, Aralık 2014, (31-63)

FAIRFAX, L.M., **The Future of Shareholder Democracy**, *Indiana Law Journal*, Vol. 84, Issue 4 (Fall 2009) (1259-1308)

GÜRBÜZ USLUEL, A., **Türk Özel Hukukunda Özellikle Anonim Şirketlerde Ticari Sırların Korunması**, İstanbul 2009.

HELVACI, M., M., Özellikle Anonim Şirket Açısından Menfaat Kavramı, **Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Saygı Konferansı**, İstanbul 2017, (21-28) (www.lexpera.com)

İMREGÜN, O., **Anonim Ortaklıklar**, İstanbul 1974.

JOLLS, C./SUNSTEİN, CASS R./THALER, R., **A Behavioral Approach to Law and Economics**, 1998, Faculty Scholarship Series. Paper 1765., (1471-1550)

KARASU, R., 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Anonim Şirketlerde Kurumsal Yönetim ile İlgili Getirilen Yenilikler, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Malatya 2013, S.2, (33-60) (“Kurumsal Yönetim”)

KARASU, R., Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, **BATİDER**, C.23, S.2, Aralık 2005, (73-114) (“Bilgi Alma”)

KAYA, A., **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı**, Ankara 2001.

KAYA, M.İ., Pay Sahiplerinin Anonim Şirket Genel Kurulunda Temsil Edilmesi, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi** ("BATİDER"), 2014, C.30, S.4, (45-95)

KENDİGELEN, A., **Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, İstanbul 2016.

KIRCA, İ./ŞEHİRALİ ÇELİK, F.H./MANAVGAT, Ç., **Anonim Şirketler Hukuku, C.I**, Ankara 2013.

KIRCA, İ./ŞEHİRALİ ÇELİK, F.H./MANAVGAT, Ç., **Anonim Şirketler Hukuku, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Ankara 2016.

KRAAKMAN, R./ ARMOUR, J./ DAVIES, P./ ENRİQUES, L./ HANSMANN, H./ HERTİG, G./ KANDA, H./ ROCK, E., **The Anatomy of Corporate Law , A Comparative and Functional Approach**, New York 2009.

MEMİŞ, T./TURAN, G., **Sermaye Piyasası Hukuku**, Ankara 2017.,

MEMİŞOĞLU, Ö., 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları, **Legal Hukuk Dergisi**, Ocak, 2014, S.133, (s.45-106)

MANAVGAT, Ç., Kurumsal Yönetimde Kamunun İşlevi, **BATİDER**, C.24, S.2, Aralık 2007, (s.473-498).

MOROĞLU, E., **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, İstanbul 2014. ("*Hükümsüzlük*")

MOROĞLU, E., **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirme ve Öneriler**, İstanbul 2016. s.424. ("*Değerlendirme ve Öneriler*")

NOBEL, P. Stakeholders And The Legal Theory Of The Corporation. In M. Tison, H. De Wulf, C. Van der Elst, & R. Steennot (Eds.), **Perspectives in Company Law and Financial Regulation (International Corporate Law and Financial Market Regulation**, pp. 165-182). Cambridge, 2009.

NOMER, F., **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü**, İstanbul 1999. ("*Sadakat Yükümlülüğü*")

NOMER, F., Anonim Ortaklıkta Eşit Davranma (Eşit İşlem) İlkesi, **Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan**, İstanbul 1998, (469-490). ("*Eşit İşlem*")

ÖZDEMİR, S.S., **İş Adamı Kararı İlkesi (Business Judgement Rule) ve Türk Hukukunda Uygulanabilirliği**, İstanbul 2017.

ÖZDEMİR, S.S., Alternatif Yatırım İlkeleri ve Kira Sertifikası, **BATİDER**, C.XXIX, S.3, Eylül 2013, (357-399)

ÖZER, I., Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım, **BATİDER**, Prof. Dr. Reha Poroy'un Anısına Armağan, Aralık 2009, C.XXV, S.4, (623-662).

PASLI, A., **Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi-Corporate Governance**, İstanbul 2004.

PETTET, B., **Company Law** (Second Edition), London 2005.

POROY, R./TEKİNALP, Ü. /ÇAMOĞLU, E., **Ortaklıklar Hukuku I**, İstanbul 2014.

PULAŞLI, H., **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Ankara 2017.

PULAŞLI, H., Elektronik Ortamda Genel Kurula İlişkin Düzenlemelerin Evrimi, Prof. Dr. Sarper Süzek'e Armağan, C.III, İstanbul 2011, (2621-2684). ("*Elektronik Ortamda Genel Kurul*")

SAYHAN, İ., Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantılarında Toplantı Çoğunluğunun Korunması İlkesi ve Çoğunluğun Tespiti, s.10, **Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S.2, Aralık, 2014, (9-17).

TEKİNALP, Ü., Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Kurumsal Yönetim Felsefesine Yaklaşımı, **Uğur Alacakaptan'a Armağan**, s.1, C.2, İstanbul 2008, (s.635-652) ("*Alacakaptan'a Armağan*")

TEKİNALP, Ü., **Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri: Kamuyu Aydınlatma İlkesi İle**, İstanbul, 1979. ("*Bilanço*")

TEKİNALP, Ü., **Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları**, İstanbul 1979. ("*Yönetime Katılma Sorunları*")

TEKİNALP, Ü., Erişim Hakkı, **BATİDER**, C.23., S.4, Aralık 2006, (s. 5-12).

TEKİNALP, Ü., Hakların En Az Zarar Verecek Şekilde Kullanılması İlkesi (I), **İktisat ve Maliye Dergisi**, 1979, C. XXVI, S.2, (s.78-80).

TEKİNALP, Ü., Hakların En Az Zarar Verecek Şekilde Kullanılması İlkesi (II), **İktisat ve Maliye Dergisi**, 1979, C. XXVI, S.5., (s.203-207).

ÜÇİŞİK, G./ÇELİK, A., **Anonim Ortaklıklar Hukuku**, Ankara 2013.

TEOMAN, Ö., **Oy Hakkından Yoksunluk**, İstanbul, 1983.

TEOMAN, Ö., **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması**, Otuz Yıl Ticaret Hukuku: Tüm Makalelerim, İstanbul 2000, (s.60-72). ("*Çıkarılma*")

TEOMAN, Ö., **Genel Kurulda Konuşma Süresinin Sınırlandırılması**, Otuz Yıl Ticaret Hukuku: Tüm Makalelerim, İstanbul 2000, (462-472) (“Konuşma Süresi”)

TEOMAN, Ö., Sermaye Ortaklıklarının İnternet Sitesi Açma ve Burada Yasada Öngörülen İçerikleri Yayımlama Yükümlülüğüne Aykırı Davranmanın Yaptırımı Nedir?, **BATİDER**, C.27, S.4, Aralık 2011 (s.5-12). (“İnternet Sitesi”)

YILDIZ, Ş., **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi**, Ankara 2004.

YİĞİT, İ., **Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar**, (<https://tez.yok.gov.tr>)

YARARLANILAN İNTERNET SİTELERİ

<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1977/91/oj>,

www.kazanci.com.tr

www.lexpera.com.tr

www.tdk.com.tr

<https://www.oecd.org/corporate/principles-corporate-governance.htm>

<https://tez.yok.gov.tr>